

Regionalni razvoj Estonije

Milković, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:461398>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-06**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

LUKA MILKOVIĆ

REGIONALNI RAZVOJ ESTONIJE

Završni rad

Pula, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

LUKA MILKOVIĆ

REGIONALNI RAZVOJ ESTONIJE

Završni rad

JMBAG: 0111113696, izvanredni student

Studijski smjer: Kultura i turizam

Predmet: Regionalna ekonomika

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: ekonomija

Znanstvena grana: opća ekonomija

Mentor: izv. prof. dr. sc. Lela Tijanić

Pula, srpanj 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani, Luka Milković, kandidat za prvostupnika kulture i turizma ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojeg vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, srpanj 2022. godina

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DIJELA

Ja, Luka Milković, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Regionalni razvoj Estonije“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

Student

U Puli, srpanj, 2022. godina

Sadržaj

1. UVOD	1
2. OBILJEŽJA REGIONALNOG RAZVOJA I REGIONALNE POLITIKE	4
2.1. Regionalna politika.....	5
2.2. Regionalna politika Europske unije	7
3. REGIONALNA POLITIKA ESTONIJE.....	9
3.1. Sustav upravljanja regionalnom politikom	9
3.2. Promjene u regionalnoj politici	11
3.3. Problemi i izazovi estonskih regija	12
3.4. Pokazatelji konkurentnosti	15
3.4.1. GCI indeks	17
3.4.2. IMD indeks	18
3.4.3. HDI indeks.....	20
3.4.4. CPI indeks.....	20
3.4.5. RCI indeks.....	21
4. FINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA REGIONALNOG RAZVOJA ESTONIJE	22
4.1. Operativni program financiranja kohezijske politike 2014. – 2020.	23
4.2. Financiranja iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova	25
4.3. Programi i projekti	29
4.4. Učinak financiranja na gospodarstvo	32
5. STRATEGIJE REGIONALNOG RAZVOJA ESTONIJE	34
5.1. Mehanizmi koordinacije.....	34
5.2. Promjene u regionalnom razvoju	35
5.3. Estonija 2035	36
5.4. RPAP	38
5.5. Državna strategija 2021. – 2026.	39
6. ZAKLJUČAK.....	41
Literatura	43
Popis slika	48
Popis tablica	48
Popis grafikona.....	48

Sažetak.....	49
Summary	50

1. UVOD

Regionalni razvoj postaje važan čimbenik u gospodarskom razvoju svake države. Regionalnim razvojem nastoje se smanjiti regionalne nejednakosti poticanjem (ekonomskih) aktivnosti u regiji koje će pridonijeti poboljšanju indikatora kao što su bruto domaći proizvod (BDP), zaposlenost itd., a cilj regionalnog razvoja u širem smislu je poboljšati kvalitetu života građana, posebno u slabije razvijenim regijama. Regionalnom politikom nastoje se ojačati ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija, što su također ciljevi kohezijske politike Europske unije. Jedna od novih država članica Europske unije – Estonija, postaje brzo rastuće gospodarstvo zahvaljujući odgovarajućem upravljanju, jačanjem konkurentnosti koju, uz ostalo, stvara digitalnim transformacijskim procesima, smanjenjem birokratizacije, poticanjem poduzetništva, a inovacije u digitalnoj tranziciji učinile su ovu državu jedinstvenom.

Regionalna politika u Estoniji također je usmjerena na ranije navedene ciljeve kako bi se unaprijedila kvaliteta života. Starije strategije regionalnog razvoja Estonije za cilj su imale poboljšanje infrastrukture i javnih usluga, no novije strategije više se usmjeravaju prema poticanju zapošljavanja i regionalnog poduzetništva, zatim prema novijim konceptima rasta i razvoja, čime je ujedno postavljen veći naglasak na lokalne kapacitete te koordinaciju među različitim sektorima i politikama.

U Estoniji postoje oscilacije u gospodarskom rastu među pojedinim regijama pa je tako sjeverna regija Estonije razvijenija, što potvrđuje i regionalni jaz u BDP-u. Izazovi pred koje su postavljene estonske regije se očituju također u brzini veze, infrastrukturi, obrazovanju, zaposlenosti itd. Estonija je kroz povijest bila metom osvajanja od strane susjednih država, a svoju neovisnost stječe 1991. godine, dok članstvo u Europskoj uniji ostvaruje 2004. godine. Fondovi i razni programi te projekti Europske unije financiraju značajan dio provedbe politika u Estoniji. Financiranja Unije za estonsko gospodarstvo su od posebnog značaja s obzirom na udio projekata koji se financira bespovratnim sredstvima Unije i postignuća nakon ulaska u Uniju.

Nakon 2020. godine, Estonija započinje s promjenama u regionalnom razvoju i regionalnom upravljanju. Na taj se način mijenja dotadašnji okvir provedbe regionalne

politike. Trenutno je aktualna državna strategija koja je predviđena za šestogodišnje razdoblje 2021. – 2026., čiji su prioriteti poticanje ekonomije znanja i zelene ekonomije, a značajna je i dugoročna strategija Estonija 2035, čiji su strateški ciljevi društvo, ekonomija, životno okruženje i upravljanje. Po pitanju konkurentnosti, Estonija je smještena pri vrhu najkonkurentnijih zemlja na međunarodnoj razini. Estonija ima najveću ekonomsku konkurentnost među zemljama središnje i istočne Europe, a među glavnim ciljevima ekonomske politike je i jačanje nacionalne konkurentnosti.

Predmet ovog rada je regionalni razvoj Estonije. Cilj rada je identificirati trenutno stanje regionalnog razvoja Estonije te prikazati kojim se strategijama estonske vlasti služe pri istim. U svrhu izrade rada analizirat će se i koristiti izvori podataka koji se oslanjaju na informacije prikupljene iz domaće i strane literature te podaci iz stručnih radova, publikacija i baza od strane različitih organizacija, čija je tematika razvoj gospodarstva Europske unije i regionalni razvoj. Metode korištene u radu su metoda deskripcije kojom će se opisati najvažniji pojmovi regionalne politike i regionalnog razvoja, statistička metoda te metoda analize i sinteze kojima će se prikupljeni podaci analizirati i sintetizirati kako bi se što dosljednije prikazao regionalni razvoj promatrane države.

Rad je podijeljen na 6 poglavlja, od kojih se prvo poglavlje prezentira kroz uvod gdje su ukratko pojašnjeni tematika cijelog rada, predmet i ciljevi istraživanja te korištene metode. U drugom poglavlju se teorijski pojašnjavaju pojmovi regionalnog razvoja i regionalne politike te se ukratko prikazuju obilježja regionalne politike Europske unije. Treće poglavlje se bavi regionalnom politikom Estonije, a prikazuje se sustav upravljanja regionalnom politikom, promjene koje su nastale u istoj te problemi i izazovi estonskih regija. Također, prikazuje se regionalna i međunarodna konkurentnost Estonije, pri čemu su korišteni i analizirani različiti indeksi i pokazatelji konkurentnosti. U četvrtom poglavlju su prikazani podaci i opisani odabrani programi i projekti regionalnog razvoja Estonije, od kojih najvažnija financiranja dolaze od strane Europske unije. Peto poglavlje prikazuje nekoliko strategija regionalnog razvoja Estonije, no donosi i određene preporuke kojima bi se regionalna politike u Estoniji trebala unaprijediti. Posljednji dio rada, zaključak, služi za sintezu prikupljenih

informacija i prikazanih podataka, u kojemu će se autor osvrnuti na napisani kompilacijski rad.

2. OBILJEŽJA REGIONALNOG RAZVOJA I REGIONALNE POLITIKE

Regionalnim razvojem nastoje se smanjiti regionalne nejednakosti poticanjem ekonomskih aktivnosti u regiji koje će pozitivno utjecati na BDP, zaposlenost itd. Krpan (2020:41) navodi da je regionalni razvoj proces u kojem „jedinice lokalne i regionalne samouprave rade zajedno s partnerima iz javnosti, poslovnog i nevladinog sektora s ciljem stvaranja boljih uvjeta za ekonomski rast i stvaranje radnih mjesta“. Regionalni razvoj za cilj ima poboljšati kvalitetu života građana.

Za određenu regiju smatra se da je nerazvijena kada postoji njezino odstupanje u odnosu na nacionalni prosjek. Regionalni gospodarski razvoj se može mjeriti preko određenih pokazatelja u koji su uključeni (Krpan, 2020:41):

- „visoka i trajna nezaposlenost,
- niska razina i mali porast BDP-a po stanovniku,
- visok stupanj ovisnosti o uskoj gospodarskoj strukturi,
- nagli pad proizvodnje,
- neodgovarajuća razina i struktura gospodarstvene infrastrukture,
- intenzivne migracije izvan regije i sl.“.

Kako bi se postigao razvoj regija, politikom regionalnog razvoja nastoje se osigurati uvjeti za „prijenos znanja, tehnologije, poduzetništva, financijskih sredstava“ (Krpan, 2020:41) te preko istih postizanje nacionalnog razvoja. Za uspjeh zajednice važno je i da se lokalni kapaciteti prilagode tržišnom okruženju. Ključan element u tom procesu je osigurati visoku konkurentnost u ekonomskim, društvenim i socijalnim aspektima na nacionalnoj i globalnoj razini. MBN (2022) navodi da regionalna politika može uključivati potpore, porezne olakšice, povoljne zajmove i subvencionirane obuke radnika. Prema istom izvoru, regionalna politika je posljednjih desetljeća u fokusu imala „regeneraciju ekonomskih osiromašenih područja“ poticanjem ulaganja. Međutim, bitno je istaknuti da ciljevi regionalne politike u novije vrijeme obuhvaćaju šire djelovanje.

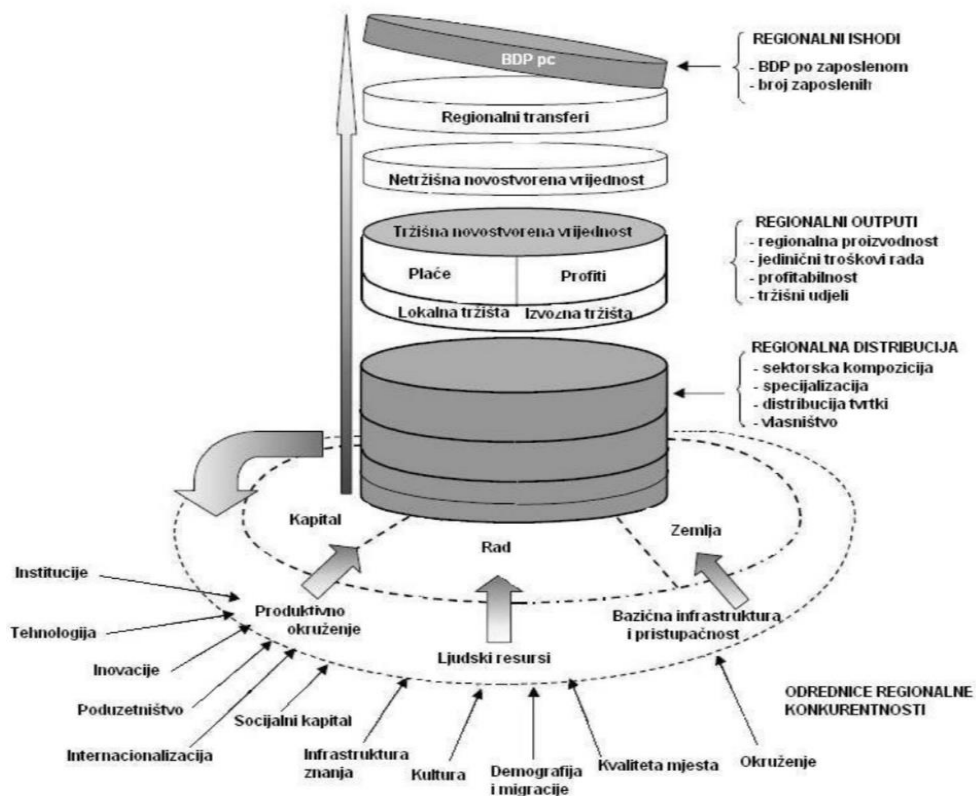
2.1. Regionalna politika

Prema Friedmann i Alonso (1975:505) regionalna politika je „zbroj niza politika formuliranih u skladu s regionalnim razlikama za koordinaciju regionalnih odnosa i regionalnih makro-operativnih mehanizama za utjecaj na regionalni razvoj na makro razini“. U regionalnu politiku su uključene ekonomska politika, socijalna politika, politika zaštite okoliša, kulturna politika i slično. Bosch i Espasa (1999) navode da regionalna politika za cilj ima poboljšati gospodarske uvjete u onim regijama koje su slabije razvijene. Regionalna politika je „politika koju čine ciljevi, planovi i programi za jačanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije i smanjivanje nerazmjernosti u razvoju regija i država“ (Struna, 2022), a provodi je država. Krpan (2020) smatra da su za provedbu regionalne politike i regionalnog razvoja ključni konkurentnost, poticanje tehnološkog razvoja i poticanje inovacija. U suvremeni pristup regionalnom razvoju su uključene (Krpan, 2020):

- razvojne strategije,
- fokus na regionalnu imovinu i osobitost,
- naglasak na prilike,
- jačanje uloge lokalne i regionalne zajednice.

Konkurentnost se smatra „temeljnom odrednicom ekonomskih kretanja“ (Krpan, 2020:44), a shema regionalne konkurentnosti je prikazana na slici 1. Produktivno okruženje, ljudski resursi te bazična infrastruktura i pristupačnost čine osnovne odrednice regionalne konkurentnosti. Osnovne odrednice će kasnije utjecati na regionalnu distribuciju, regionalne outpute te u konačnici regionalne ishode.

Slika 1. Shema regionalne konkurentnosti

Izvor: prema: Krpan, Lj., 2020. Regionalni i urbani razvoj, str. 45

Regionalni razvoj postaje važan čimbenik u gospodarskom razvoju države, a gospodarski rast se može identificirati preko nekoliko razvojnih modela u koji su uključeni „tradicionalni model, prostorni inovacijski model, model nove ekonomije i model nove ekonomske geografije“ (Krpan, 2020:47). Prema tradicionalnom modelu, „odnos između nacionalnog rasta i gospodarskog razvoja može biti nelinearan“ (Krpan, 2020:47). U fazama razvoja rastu regionalne razlike u dohocima, potom se stabiliziraju, a u konačnici nestaju u zrelim fazama rasta. Dok su u središtu modela nove ekonomske geografije geografski faktori koji utječu na gospodarske aktivnosti, model nove ekonomije u središte stavlja dinamičnu ekonomiju koja će se zasnivati na digitalnoj tehnologiji, znanju i poduzetništvu. Posljednji model, prostorni inovacijski model, „posebnu pažnju poklanja ulozi institucija“ (Krpan, 2020:49), gdje se regionalni rast temelji na „koncentraciji visoko inovativnih poduzeća“ (Krpan, 2020:48) koja će ulagati u nove tehnologije, stvarati nove proizvode te biti u interakciji s regionalnom i lokalnom upravom te različitim institucijama.

2.2. Regionalna politika Europske unije

Regionalnom politikom Europske unije nastoje se smanjiti spomenute regionalne nejednakosti među regijama onih država koje su članice Unije. Takva politika je usmjerena na „poboljšanje uvjeta života i rada građana i smanjenje razlika u bogatstvu“ (Krpan, 2020:57). Kesner-Škreb (2009) navodi da je regionalna politika Europske unije usmjerena na konvergenciju (gospodarski rast i zaposlenost), konkurentnost (ekonomske i socijalne promjene), kooperaciju (jačanje kooperacije na određenim razinama) te se kasnije kreiraju i noviji ciljevi. Kohezijska politika (regionalna politika) kojom se financiraju projekti kako bi se potaknuo gospodarski rast uspostavljena je upravo kako bi se smanjile razlike u regijama od samog početka nastajanja politike. Danas, svaka država članica Unije priprema Partnerski sporazum kojim se daju skice o strategijama i prioritetima ulaganja, čime dolazi do stvaranja plansko-programskih dokumenata odnosno operativnih programa. U operativnim programima detaljnije se razrađuju aktivnosti i mjere za provedbu i korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova, u čije su fondove uključeni konkurentnost i kohezija, ljudski potencijali, ruralni razvoj, pomorstvo i ribarstvo.

Europska unija provodi kohezijsku politiku u okviru programskih razdoblja, povezanih s proračunskim planiranjem, a koja prate i reforme. Posljednja razdoblja u kojima se provodi kohezijska politika obuhvaćaju razdoblje 2007. – 2013., 2014. – 2020. te 2021. – 2027. Ciljevi kohezijske politike za sva tri navedena razdoblja su prikazani sljedećom tablicom.

Tablica 1. Ciljevi kohezijske politike Europske unije

Razdoblje	2007. – 2013.	2014. – 2020.	2021. – 2027.
Ciljevi	Konvergencija, regionalna konkurentnost i zapošljavanje, teritorijalna suradnja	Zapošljavanje, inovacije, klimatske promjene, obrazovanje, siromaštvo	Pametnija Europa, zelenija Europa, povezanija Europa, istaknuta socijalna komponenta, Europa bliža građanima

Izvor: izrada autora prema: Krpan, Lj., 2020. Regionalni i urbani razvoj, str. 62-64

Uredbom o zajedničkim odredbama (CPR) reguliraju se odredbe određenih fondova. Prema Krpan (2020), promjene koje su nastale u novije vrijeme u odnosu na strategiju

2014. – 2020. su to su da Uredba ne obuhvaća Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFFR) te da Europski socijalni fond mijenja naziv u Europski socijalni fond plus (ESF+). Uz to, European Commission (2022) navodi da su noviteti kohezijske politike za razdoblje 2021. – 2027. podrška prioritetima EU-a, klimatski ciljevi, osnaživanje vlasti u upravljanju, jedinstven skup pravila za fondove, fleksibilno programiranje itd. Europski strukturni i investicijski fondovi (2022) ističu seriju informativno-edukativnih događaja pod nazivom „EU fondovi 2021. – 2027.“ u kojima sudionici mogu dobiti sve potrebne novosti vezane uz fondove Europske unije u promatranom razdoblju.

Krpan (2020:60) navodi činjenicu da se proračun Europske unije financira i dijelom iz „bruto nacionalnog dohotka svih država članica“ te da svaka zemlja članica uplaćuje jedan dio svog proračuna u zajednički proračun Unije. Tako su izvori prihoda proračuna bruto nacionalni dohodak, porez na dodanu vrijednost i uvozne carine, ali između ostalog i porezi od dohotka na plaće, novčane kazne, doprinosi ostalih država itd. Resursi kohezijske politike za novo razdoblje 2021. – 2027. iznose 392 milijarde eura kao što prikazuje European Commission (2022), a nekim državama su omogućena dodatna sredstva kojima će poboljšati zdravstvene usluge, turizam, poduzeća, energetska učinkovitost te potaknuti kampanje za cijepljenje protiv bolesti COVID-19. Tako je, primjerice, Estonija ishodila dodatnih 173,2 milijuna eura za spomenute aktivnosti (Europska komisija, 2021b).

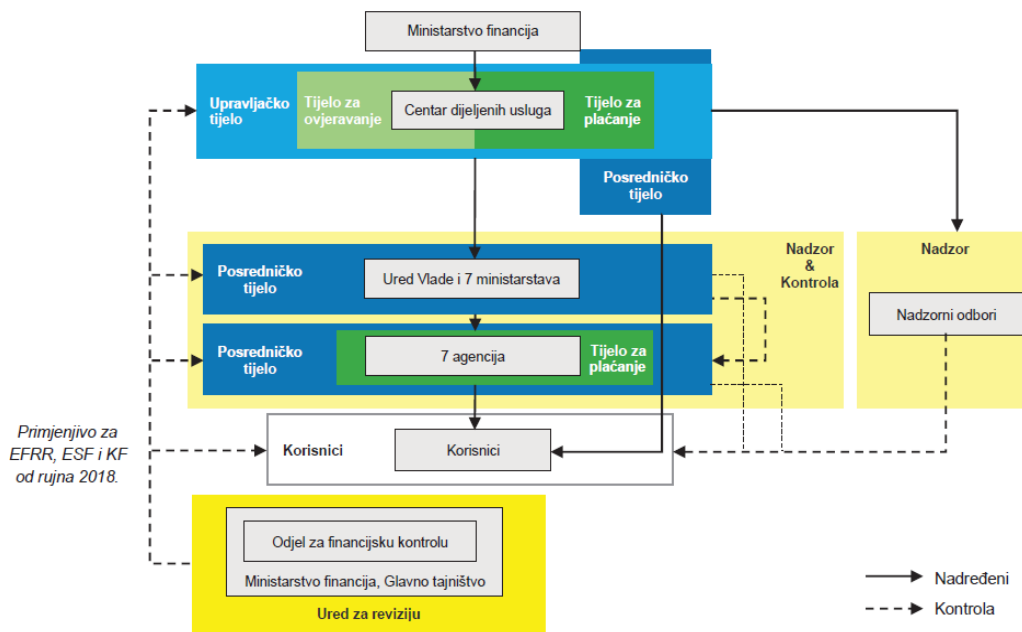
3. REGIONALNA POLITIKA ESTONIJE

Regionalna politika u Estoniji usmjerena je na „životno i poslovno okruženje u urbanim i ruralnim područjima“ kao i „korištenje regionalnih dobara“ (OECD, 2019:1). Također, regionalna politika u Estoniji je usredotočena na „razvoj kapaciteta među regijama i promicanje veće kohezije“ (OECD, 2019:1). Vodstvo nad regionalnom politikom ima Ministarstvo financija (OECD, 2019). Uspoređujući prethodnu nacionalnu regionalnu politiku navodi se da je došlo do promjene, od usmjeravanja prema jačanju javnih usluga i infrastrukture prema poticanju ekonomskog razvoja gospodarstva i većeg zapošljavanja temeljem regionalnih snaga. Politika urbanog razvoja se usmjerila također na „održivi promet i revitalizaciju gradskih javnih prostora“ (OECD, 2019:1). S druge strane, regionalna politika ruralnih područja se usmjerila na poboljšanje aktivnosti u lokalnim zajednicama, ali i bolji pristup uslugama od kojih se promiču e-rješenja kao i uključivanje rada na daljinu. U teritorijalnom razvoju, naglasak je postavljen na izgradnju općinskih kapaciteta, ali i spajanje općina (OECD, 2019). Navedeno predstavlja samo dio promjena kroz koje je Estonija usmjerila regionalnu politiku u novije vrijeme.

3.1. Sustav upravljanja regionalnom politikom

Sustav upravljanja i kontrolu kao te prava i obveze tijela u sustavu regionalne politike u Estoniji regulira Zakon o strukturnoj pomoći 2014. – 2020. koji, kako navodi Savić (2021) nije imao većih promjena u odnosu na sustav prethodnog razdoblja. Prema spomenutom zakonu definirano je nekoliko tijela kako bi se moglo upravljati i kontrolirati ESI fondovima: „upravlačko tijelo, posrednička tijela 1. i 2. razine, tijelo za reviziju, centar kompetencija, odbor za praćenje operativnih programa te tematski odbori“ (Savić, 2021:131), dok je Ministarstvo financija upravlačko tijelo. Savić (2021) navodi da je implementacijska struktura (sl. 2) za razdoblje 2014. – 2020. centraliziranija u odnosu na prethodno razdoblje, čime su se smanjili operativni programi. Centralizacijom se smanjilo i opterećenje administracije koje je važno za provođenje fondova Europske unije u onim državama u kojima su ograničeni ljudski resursi i u kojima je veći rizik u poslovanju.

Slika 2. Implementacijska struktura Estonije

Izvor: Savić, Z., 2021. Sustavi upravljanja fondovima regionalne politike EU u malim državama – iskustva Baltičkih i otočnih država i primjenjivost na Hrvatsku, str. 132

Savić (2021:131) ističe činjenicu da u Estoniji ne postoji Nacionalno koordinacijsko tijelo te da je za razdoblje 2014. – 2020. predviđen „samo jedan program regionalne politike“ dok ih je u prethodnom razdoblju bilo čak tri. Programi se financiraju iz različitih fondova, a dinamika korištenja fondova je bolja u odnosu na neke druge države. Jauhiainen i Ristkok (2022) navode da je u bivšem Sovjetskom savezu, čiji je dio činila i Estonija, glavna značajka regionalne politike bila „velika regionalna preraspodjela proračunskih sredstava“, no ista nije bila temeljena na regionalnim razlikama. Prema istom izvoru, oko 25 % sredstava se koristilo u moskovskoj regiji za društveni i ekonomski razvoj, dok se za europske regije izdvajalo samo 2 % sredstava. Jauhiainen i Ristkok (2022) prema Artobolevsky (1997) navode da se nisu provodile nikakve pomoći u cilju balansiranja postojećih regionalnih razlika i zaključuju da je u regionalnoj politici Estonije nedostajala učinkovitost jer se aktivnosti koje su bile provedene u 90-im godinama nisu uvelike oslanjale na razvoj ljudskih potencijala i razvoj infrastrukture. Ipak, vidljivo je da su u novije vrijeme ostvarene značajne promjene u sustavu upravljanja regionalnom politikom Estonije.

3.2. Promjene u regionalnoj politici

Fokus regionalnog razvoja Estonije bio je na infrastrukturi i javnim uslugama. Strategije donesene nakon 2014. godine kao novi fokus postavljaju i zapošljavanje i regionalno poduzetništvo, zatim je postavljen veći naglasak na lokalne kapacitete te koordinaciju i suradnju među sektorima. Zajedničkim planiranjem i suradnjom nastojalo se povezati ruralna i urbana područja, a kako navodi OECD (2019) cilj je bio i da općinska središta dobiju na važnosti u zapošljavanju i pružanju usluga.

Trenutni prostorni plan Estonija 2030+ donesen je 2012. godine, a za cilj ima poboljšanje okruženja u gradovima i slabo naseljenim područjima te promicanje prijevoza i uštedu energije uz korištenje obnovljivih izvora energije (OECD, 2019). Reformom iz 2015. godine uvodi se novi sustav prostornih planova kako bi se poboljšala učinkovitost i izgradnja, pri čemu nacionalna i lokalna razina imaju značajnu ulogu (OECD, 2022). Hijerarhija prostornog planiranja u Estoniji prikazana je sljedećim prikazom.

Slika 3. Hijerarhija prostornog planiranja u Estoniji

Izvor: izrada autora prema: Vlada Republike Estonije – Ministarstvo financija, 2022. Spatial Planning. Dostupno na: <https://www.fin.ee/en/state-local-governments-spatial-planning/spatial-planning>. Datum pristupa: 25.05.2022.

Prema OECD (2019), u Estoniji se provodi reforma općinske i državne uprave s ciljem jačanja učinkovitosti javnog sektora i kapaciteta lokalnih samouprava. Do 2017. godine ostvareno je nekoliko aktivnosti u reformiranju općina (OECD, 2019:1):

- spajanjem općina smanjio se njihov broj s 213 na 79,
- osnovica općinskih prihoda se povećala,
- uloga i zadaci općina u strukturi javne uprave su se povećali.

Također, funkcije bivših županijskih vlasti preuzele su općine te središnje vlasti. Kako navodi OECD (2019) u tijeku su pripreme za strateški razvoj Estonije pod nazivom Estonija 2035. kako bi se, između ostalog, smanjila birokracija, rascjepkanost te razvojni planovi na vladinoj razini, a o samoj će se strategiji nešto više pisati kasnije u radu. Ažurirani akcijski plan ove strategije dostavljen je Europskoj komisiji krajem travnja 2022. godine. Za izradu i provedbu vladinih planova strateškog razvojnog planiranja kojima je u cilju povećanje konkurentnosti i održivi razvoj zemlje, odgovorna je estonska jedinica za strategiju (*eng.* Strategy Unit), a nekoliko planova je usmjereno i na regionalni razvoj. Estonska jedinica za strategiju podržava planiranje rada Vlade te koordinira izradu i provođenje Vladinog akcijskog plana, kao i strateških razvojnih planova (Riigikantselei, 2022). Osnovana je 2006. godine u svrhu usklađivanja prioriteta i ciljeva regionalnog razvoja, no posebnu je pozornost usmjerila na političke izazove kao što su starenje populacije i smanjenje radne snage. Lesley (2014) navodi da je jedinica morala povećati suradnju i konzultacije među ministarstvima koja su obično radila neovisno jedno o drugom pa se konzultirala s državnim službenicima, stručnjacima i ključnim dionicima, što potvrđuje potrebu poboljšanja suradnje među različitim razinama i dionicima u sustavu upravljanja razvojem.

3.3. Problemi i izazovi estonskih regija

Estonija je država sjeveroistočne Europe, površine 45 227 km² (Hrvatska enciklopedija, 2022) i brojem stanovnika od 1,329 milijuna (WBG, 2022). Prema OECD (2022) regije Estonije su podijeljene kao (sl. 4):

- Sjeverna Estonija – obuhvaća područje u kojem se nalazi najveći i glavni grad Tallinn,
- Sjeveroistočna Estonija – s najvećim gradom Narvom,
- Južna Estonija – s najvećim gradom Tartuom,
- Središnja i Zapadna Estonija – rijetko naseljene regije.

Slika 4. Regionalna podjela Estonije

Izvor: izrada autora prema: OECD, 2020. Regions and Cities at a Glance – Country Note Estonia, str. 2

Prema Invest in Estonia (2022), Sjeverna Estonija se proteže na 7.000 km², s brojem stanovnika od 638.000 ukoliko se u istu uključi i broj stanovnika Tallinna. Iz ove regije dolazi 12 % nacionalnog BDP-a. Regija je podijeljena na dvije županije – Harju i Rapla. U regiji Harju dobro je razvijena infrastruktura, pruža privlačno okruženje za poslovne usluge, direktna strana ulaganja, a glavni grad Tallinn usmjeren je na proizvodnju, energiju i elektroniku. U županiji Rapla većinom se otvaraju poduzeća koja su ekološki prihvatljiva pa se u istoj proizvodi „čista i zelena hrana“ (Invest in Estonia, 2022). Istočnu Estoniju čine četiri županije: Ida-Viru, Lääne-Viru, Jõgeva i Järva. Proteže se na 12.000 km² i ima broj stanovnika oko 252.000 (Invest in Estonia, 2022). Regija je orijentirana na industriju kao što je drvena industrija, metalna industrija, proizvodnja građevinskog materijala i energetika. Prema Invest in Estonia (2022) u ovoj regiji su troškovi poslovanja i proizvodnje izrazito niski, a zbog razvijene infrastrukture logistički je povezana za trgovinu EU-Rusija. Iz Istočne regije dolazi 11 % nacionalnog BDP-a.

S druge strane, iz regije Južne Estonije dolazi čak 16 % nacionalnog BDP-a. Južna regija ima površinu 13.200 km² i broj stanovnika oko 288.000, a podijeljena je na 5 županija: Tartuu, Viljandi, Valga, Võru i Põlva. Razvoj regije posvećen je ulaganju u ICT, startup ekosustave, visoko obrazovanje i zdravstvenu skrb. Glavni pokretači ekonomije u regiji su drvna i prehrambena industrija, no pažnja se pridaje i automatizaciji i digitalizaciji. Dodatnim ulaganjima u regiju otvaraju se nova radna mjesta kako bi se, između ostalog, postiglo bolje životno okruženje (Invest in Estonia, 2022). Zapadna Estonija doprinosi u nacionalnom BDP-u samo sa 7 %. Podijeljena je na dvije županije, Pärnu i Lääne, a na 11.200 km² živi oko 149.000 stanovnika (Invest in Estonia, 2022). Oko 40 % šumskih resursa Estonije se nalazi u zapadnoj regiji pa su najčešće djelatnosti u istoj šumarstvo i prerada drva, ali i turizam, poljoprivreda te proizvodnja hrane. Također, u regiji su prisutne tekstilna, metalurška i elektronička industrija te brodogradnja (Invest in Estonia, 2022).

U Estoniji postoji regionalni jaz u BDP-a potaknut snažnim razvojem sjeverne Estonije te pokazatelji upućuju na polarizaciju između regija, posebno kada se u usporedbu uključi regija u kojoj je smješten glavni grad (OECD, 2020; OECD, 2022). 2018. godine BDP po stanovniku u Sjevernoj Estoniji bio je 2,6 puta veći nego BDP po stanovniku u Sjeveroistočnoj Estoniji (OECD, 2020). OECD (2020) navodi da su u razdoblju 2000. – 2017. manje estonske regije zabilježile pad industrijske proizvodnje, osim na području regije središnje Estonije. Najveći pad zaposlenosti u industriji zabilježila je regija na području sjeveroistočne Estonije. U gradskim područjima Tallinna, izgrađene površine po stanovniku su bile ispod prosjeka OECD-a, no ista je bila u rangu s gradovima kao što su Riga i Tokio (OECD, 2020).

OECD (2022) prikazuje da je digitalna povezanost Estonije iznad prosjeka, no postoje varijacije u digitalnoj povezanosti među regijama. Gradovi i pojedina mjesta u sjevernoj Estoniji imaju bolje brzine veze za razliku od ruralnih područja. Tako stanovnici u Tallinnu imaju brzinu veze od 28 % iznad nacionalnog prosjeka, dok stanovnici Tartua imaju brzinu veze u skladu s nacionalnim prosjekom. Brzina veze u urbanim područjima u zapadnoj Estoniji je 32 % ispod nacionalnog prosjeka, dok je u ruralnim čak 42 % ispod nacionalnog prosjeka. OECD (2022:46) navodi da „ruralna područja u svim estonskim regijama imaju niže brzine veze od nacionalnog prosjeka“.

Po pitanju zadovoljstva životom na listi OECD-a (OECD, 2020), gotovo sve estonske regije su uvrštene među posljednjim mjestima, osim Sjeverne regije koja se nalazi među prvih 20% regija po pogledu poslovanja, pristupu uslugama, obrazovanju i okolišu.

OECD (2022) smatra da je oskudan, parcijalan razvoj Estonije neodrživ. Vanjski razvoj orijentiran je također na smanjenje globalnih ekoloških problema u koje su uključeni klimatske promjene, gubitak biološke raznolikosti i degradacija zemljišta. Radi sličnih problema Ujedinjeni narodi su donijeli konvenciju čijim se mjerama nastoje smanjiti emisije koje utječu na klimatske promjene i povećati zaštita prirodnih staništa. Druga posljedica slabog razvoja je „neučinkovito korištenje infrastrukture“, smatra OECD (2022:70). Ako je manja gustoća naseljenosti, manje će ljudi koristiti istu infrastrukturu, što dovodi do veće upotrebe infrastrukture po stanovniku, čime dolazi do povećanja operativnih troškova i troškova održavanja (OECD, 2022). Treći problem je nedostatak koherentnosti u planiranju javnih usluga i infrastrukture. Nedostatak integriranog prostornog i strateškog planiranja doveo je do neučinkovitog pružanja javnih usluga. Također, mrežna infrastruktura susreće se s nekoliko problema u koje su uključeni „nedostatak koordinacije s programima prostornog planiranja, niska kvaliteta javnog prijevoza u perifernim i ruralnim regijama, nizak omjer kolnika i niska učinkovitost ulaganja“ (OECD, 2022:74). OECD (2022) navodi da ne postoji jasna veza između prostornog planiranja i prometne politike.

Kada se govori o regionalnoj podjeli država članica Unije, u kontekstu regionalne politike Europske unije, korištenja sredstava i regionalnog razvoja, potrebno je istaknuti da je prema Nomenklaturi teritorijalnih jedinica za statistiku (NUTS), NUTS kod za Estoniju deklariran kao EE. Estonija je podijeljena na 1 NUTS 1 i NUTS 2 regiju, 5 NUTS 3 regije i 79 LAU regija (eng. *Local administrative unit*) (Eurostat, 2022).

3.4. Pokazatelji konkurentnosti

Estonija je u posljednja dva desetljeća udvostručila rast standarda koji se mjeri preko realnog BDP-a po stanovniku. Godine 1995., Estonija je u odnosu na Hrvatsku imala 30 % niži BDP, dok je danas taj omjer obrnut pa tako danas Estonija ima viši BDP za

30 % od Hrvatske (Hinšt, 2017). Zemlja je to čija je tranzicija izuzetno dobra posljednjih godina, a karakteriziraju je i digitalizacija, inovativnost, liberalizacija tržišta, fiskalna disciplina (mali javni dug), učinkovitost javne uprave i tržišta rada te obrazovanje (Hinšt, 2017). Europska komisija objavljuje niz makroekonomskih prognoza za Europsku uniju i njezine države članice te objavljuje privremene prognoze kojima se ažuriraju podaci o BDP-u i inflaciji. Ekonomska prognoza za Estoniju je prikazana u sljedećoj tablici.

Tablica 2. Ekonomska prognoza za Estoniju

Indikatori	2020.	2021.	2022.	2023.
Godišnji rast BDP-a (%)	-3	8,3	1	2,4
Inflacija (% godišnje)	-0,6	4,5	11,2	2,5
Bilanca države (% BDP-a)	-5,6	-2,4	-4,4	-3,7
Dug opće države (% BDP-a)	19	18,1	20,9	23,5
Nezaposlenost (%)	6,9	6,2	6,8	6,9
Proračun (% BDP-a)	-0,3	-0,7	1,3	2,3

Izvor: European Commission, 2021. Ekonomska prognoza za Estoniju. Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/estonia/economic-forecast-estonia_hr. Datum pristupa: 27.05.2022.

Udio radno aktivnog stanovništva u postotku od 16 % svakodnevno sudjeluje u cjeloživotnom učenju, a stopa nezaposlenosti iznosi oko 7 %. Međutim, Estonija je jedna od zemalja članica Europske unije koja ima visoku nejednakosti u raspodjeli dohotka (Hinšt, 2017).

Kupovni standard po stanovniku u Estoniji je u razdoblju 2006. – 2016. porastao sa 64 % na 74 %, a nastoji se povećati produktivnost zaposlenih do 80 % prosjeka Europske unije (Hinšt, 2017). Poduzetništvo i ulaganja povećavaju se zbog nižih stopa poreza. Stopa iznosi 20 % ukoliko se radi o porezu na dohodak i PDV-u. Reinvestirana dobit ostaje neoporezovana prema Hinšt (2017). Hinšt (2017) navodi da je Estonija imala liberalne javne politike zbog kojih su se dogodile sljedeće pogodne situacije:

- niža inflacija i uravnotežen proračun,
- državnim poduzećima se ukidaju subvencije,
- slobodna trgovina i tržišna konkurencija,
- digitalizacija 99 % javnih usluga,

→ projekti nulte birokracije i usluge e-Residency.

Hinšt (2017) također ističe da zbog prijelaza na digitalizaciju Estonija godišnje uštedi oko 2 % BDP-a. Na taj način Estonija mjesečno uštedi papira „u visini Eiffelovog tornja“ (Hinšt, 2017). Estonija je uspješna i u marketingu, a e-osobne iskaznice se koriste u svim javnim uslugama te pri poslovanju s istima. Zbog takvog pristupa, Estonija je prva u svijetu po broju startupova po stanovniku, e-glasovanju, e-Residency-ju te poreznoj konkurentnosti. Treća je u svijetu po niskom riziku podmićivanja, šesta po indeksu ekonomske slobode, dvanaesta po lakoći poslovanja, a značajna je i po konkurentnosti (Hinšt, 2017). Po pitanju zdravstva i osnovnog obrazovanja, Estonija se našla na 15. i 19. mjestu od 137 zemalja (Invest in Estonia, 2017). Osim navedenih, Estonija ima najveću ekonomsku konkurentnost među zemljama središnje i istočne Europe. Među glavnim ciljevima ekonomske politike je jačanje nacionalne konkurentnosti.

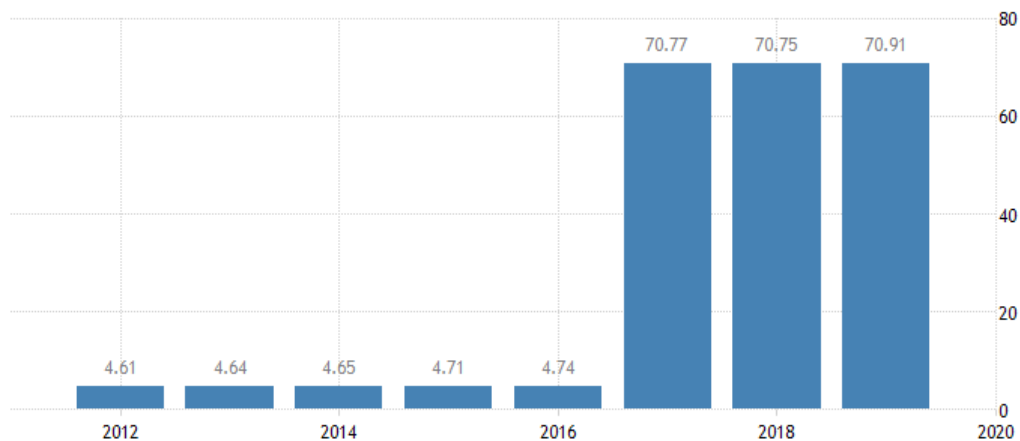
Međunarodne organizacije sastavljaju različite indekse međunarodne konkurentnosti zemalja, koristeći pri tom različite pokazatelje. Viilmann i sur. (2020) navode da se uspoređujući indekse konkurentnosti ne može proizvesti sveobuhvatni pokazatelj konkurentnosti, već će se dobiti jasnija slika gospodarstva određene zemlje. Na rang listama međunarodne konkurentnosti, Estonija ima visoku poziciju (Viilmann i sur., 2020).

3.4.1. GCI indeks

Svjetski ekonomski forum svake godine donosi Izvješće o globalnoj konkurentnosti, u kojem objavljuje indeks globalne konkurentnosti (GCI indeks), a cilj izvješća je potaknuti kreatore politike da teže dugoročnom rastu, a ne kratkoročnom. Izvješće iz 2020. godine je imalo tendenciju da gospodarski subjekti potiču transformaciju ekonomskih sustava koji će kombinirati ciljeve vezane za produktivnost, ljude i planet (WEF, 2022b). Svjetski ekonomski forum pod pojmom globalne konkurentnosti smatra „sposobnost zemlje da postigne održive visoke stope rasta BDP-a po stanovniku“ (WEF, 2022b). Prema izvješću Svjetskog ekonomskog foruma za 2017. – 2018. godinu, Estonija je bila 29. najkonkurentnije gospodarstvo na svijetu s ocjenom konkurentnosti 4,85 (Hankewitz, 2017). Od 137 zemalja, Estonija se našla na 15.

mjestu u kategoriji zdravstva te 19. mjestu u kategoriji osnovnog obrazovanja. S druge strane, u kategoriji „veličina tržišta“ se našla na 98. mjestu. Iste godine, prema GCI indeksu, najkonkurentnija zemlja svijeta je bila Švicarska.

Grafikon 1. GCI indeks Estonije u razdoblju 2012. - 2020.

Izvor: Trading Economics, 2022a. Estonia Competitiveness Index. Dostupno na: <https://tradingeconomics.com/estonia/competitiveness-index>. Datum pristupa: 11.04.2022.

Dvije godine poslije, Estonija je bila na 31. mjestu najkonkurentnijih zemalja svijeta, od ukupno 140 zemalja, s indeksom konkurentnosti 70,91 od 100 (Trading Economics, 2022a). GCI indeks Estonije u razdoblju 2012. – 2020. je prikazan prethodnim grafikonom. Lepik i sur. (2021) navode da se Estonija uvijek nalazi među 20 – 30 najkonkurentnijih zemalja svijeta, a njezina se pozicija poboljšava.

3.4.2. IMD indeks

IMD indeks konkurentnosti je pokazatelj koji izrađuje Međunarodni institut za razvoj menadžmenta. Ovim indeksom se uspoređuje preko 330 pokazatelja koji se svrstavaju u 4 skupine (Lepik i sur., 2021:6):

- gospodarski učinak,
- infrastruktura,
- učinkovitost vlade,
- poslovna učinkovitost.

Prema IMD indeksu, od ukupno promatrane 63 zemlje, Estonija se 2020. godine pozicionirala na 28. mjestu te bilježi poboljšanje u odnosu na 2019. (Lepik i sur., 2021). Razina obrazovanja i poticajno okruženje za razvoj poduzetništva pokazali su se kao snaga u izvješću za Estoniju. Uz navedeni pokazatelj IMD objavljuje također indeks digitalne konkurentnosti, koji obuhvaća odrednice kao što su znanje, tehnologija i spremnost za budućnost (Lepik i sur., 2021). Godine 2020., Estonija je ostvarila napredak te se nalazi na 21. mjestu, dok se 2021. godine nalazi na 25. mjestu (IMD, 2021). Pozicioniranje Estonije prema IMD indeksu digitalne konkurentnosti u posljednjih 5 godina prikazano je sljedećom tablicom.

Tablica 3. Pozicioniranje Estonije u razdoblju 2017. - 2021. prema IMD indeksu digitalne konkurentnosti

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Znanje	28	29	30	23	27
Tehnologije	19	20	22	23	25
Spremnost za budućnost	26	26	30	20	20
Ukupno	26	25	29	21	25

Izvor: IMD, 2021. IMD World Digital Competitiveness Ranking 2021, str. 78

Lepik i sur. (2021) navode da se napredak Estonije ogleda u čimbenicima znanja i spremnosti za budućnost, dok je postojalo blago slabljenje po pitanju čimbenika tehnološkog kapaciteta. Postoji prostor za napredak na području znanja o međunarodnom iskustvu, gdje se Estonija nalazi na 45. mjestu, dok je na području razvoja digitalnih i tehnoloških vještina pozicionirana na 47. mjesto. Lepik i sur. (2021) navode da Estonija u odnosu na druge zemlje zaostaje u primjeni znanja u gospodarstvu te se nalazi na 60. mjestu. IMD objavljuje i ljestvicu talenata. Po pitanju privlačnosti za visokokvalificirane stručnjake, Estonija je zauzela 19. mjesto, što je porast u odnosu na 2019. godinu za 8 mjesta. Prema Lepik i sur. (2021) Estonija je ostvarila najveći napredak u skupini ulaganja i razvoja te se pozicionirala na 5. mjestu po pitanju obrazovanja radnika i 6. mjestu po pitanju udjela žena u zapošljavanju.

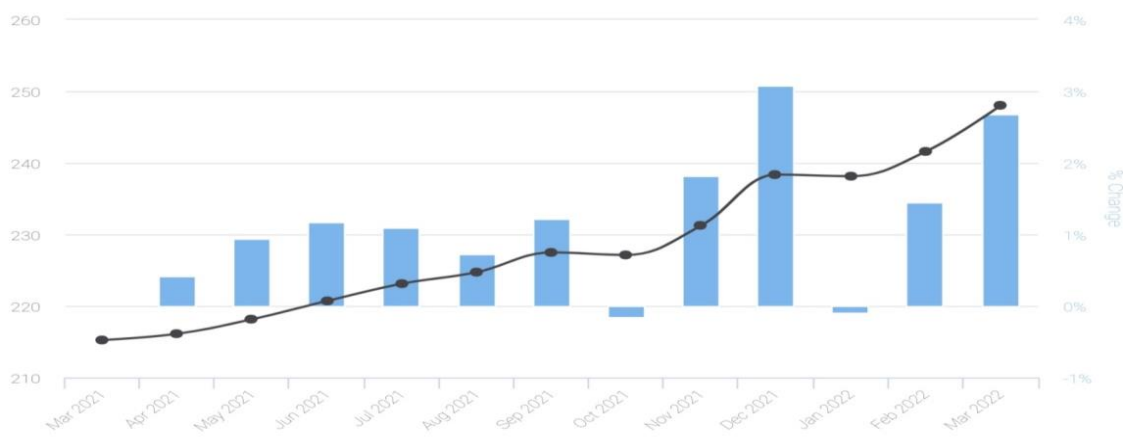
3.4.3. HDI indeks

Indeks ljudskog razvoja, HDI indeks, mjeri stupanj obrazovanja, dohodak stanovništva i životni vijek ljudi, a donosi ga UN koji je zabrinut nejednakošću među stanovništvom. Prema Lepik i sur. (2021:6) HDI indeks se promatra u 189 zemalja svijeta te u obzir uzima pokazatelje ljudskog razvoja „dug i zdrav život, pristup znanju i životni standard“. Estonija se svrstala u skupinu zemalja koje imaju visok stupanj ljudskog razvoja te se pozicionirala na 29. mjestu. Međutim, zaostaje po pitanju očekivanog životnog vijeka koji iznosi 78,8 godina. Pristup obrazovanju u Estoniji je jednak kao i kod zemalja koje su na ljestvici više rangirane.

3.4.4. CPI indeks

Indeks potrošačkih cijena, CPI indeks, uspoređuje promjene u cijenama dobara i usluga koje koriste potrošači te se prema njemu može vidjeti inflacija zemlje. Na taj način se u Estoniji mjeri promjena u cijenama koje potrošači plaćaju za robe i usluge. CPI indeks je u Estoniji u ožujku 2022. godine iznosio 248,03 u odnosu na veljaču u kojoj je iznosio 241,59 (Moody's Analytics, 2022).

Grafikon 2. CPI indeks Estonije u razdoblju ožujak 2021. - ožujak 2022. (1997=100, NSA)

Izvor: Moody's Analytics, 2022. Estonia - Consumer Price Index (CPI). Dostupno na: <https://www.economy.com/estonia/consumer-price-index-cpi>. Datum pristupa: 12.04.2022.

Porast indeksa potrošačkih cijena u Estoniji je u siječnju 2022. godine iznosio 11,3 %, dok je u veljači iznosio 12 % (CEIC, 2022). Prema istom izvoru, prosječni rast CPI indeksa u Estoniji iznosi 3,9 % na godišnjoj razini.

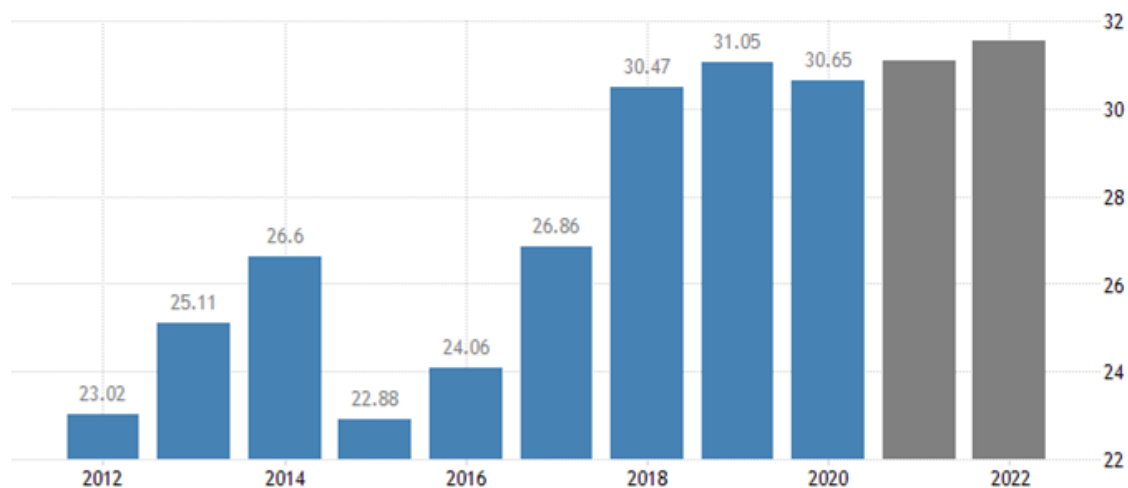
3.4.5. RCI indeks

Indeks regionalne konkurentnosti, RCI indeks, pokazatelj je sposobnosti regije da „ponudi privlačno i održivo okruženje za život i rad poduzeća i stanovnika“ (Europska komisija, 2022b). Prema RCI indeksu za 2019. godinu, od promatranih 268 regija, estonska regija, Eesti, nalazi se na 159. mjestu s rezultatom 53.87/100. Prema promatranom BDP-u po stanovniku u regiji, smjestila se na 177. mjesto. Po fazama razvoja koje su rangirane na ljestvici od 1 do 5, gdje 1 označava najniži, a 5 najviši razvoj, ova regija se smjestila u sredinu s ocjenom 3. Na indeks je utjecalo nekoliko regionalnih pokazatelja, a prema izvješću Europske komisije (2022b) u regiji su dobro ocijenjene makroekonomska stabilnost, osnovno i više obrazovanje, cjeloživotno učenje i inovacije. Nešto nižu ocjenu su dobile institucije, infrastruktura, zdravlje, učinkovitost tržišta rada, tehnološka spremnost i poslovna sofisticiranost. Veličina tržišta je najlošije ocijenjena.

4. FINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA REGIONALNOG RAZVOJA ESTONIJE

Estonija je kroz povijest bila metom osvajanja od strane susjednih država, a svoju neovisnost stječe 1991. godine, dok članstvo u Europskoj uniji ostvaruje 2004. godine. Vrhovnu političku vlast ima narod koji je obnaša preko zakonodavnog tijela *Riigikogu*, dok se članovi Parlamenta biraju tajnim glasovanjem. Nakon što je postala dijelom Europske unije, zakonodavne ovlasti Parlamenta u Estoniji se prenose na europske institucije, čime jača izvršna vlast (Džinić, 2015). Posljednjih je godina Estonija ostvarila brzi rast gospodarstva, s naglaskom na digitalnu transformaciju. Prema podacima Svjetske banke, BDP je u Estoniji 2020. godine iznosio 30,65 milijardi američkih dolara (grafikon 3), a njegova je vrijednost predstavljala 0,03 % svjetskog gospodarstva (Trading Economics, 2022b). Kao što je ranije navedeno, digitalnu transformaciju, Estonija je ostvarila uvođenjem elektroničkih rješenja i čak 600 e-usluga od kojih treba istaknuti e-Residency – digitalni identitet kojim se obavlja osnivanje i upravljanje online poslovanjem, a Estonija je prva zemlja koja nudi ovu uslugu (WEF, 2022a).

Grafikon 3. Estonski BDP u razdoblju 2012. - 2022. (u mlrd. USD)

Izvor: Trading Economics, 2022b. Estonia GDP. Dostupno na: <https://tradingeconomics.com/estonia/gdp>. Datum pristupa: 26.05.2022.

Strukturne promjene u ovoj zemlji rezultat su tranzicije i promjene ekonomije iz socijalističke u kapitalističku, no kako navodi Friedrich Ebert Stiftung (FES, 2022) nisu

se sve regije jednako prilagodile promjenama pa se dogodila situacija da su jedne regije, naspram drugima, zaostale u prilagodbi promjenama. Zbog regionalnih razlika dolazi do društvene nejednakosti koju nije lako riješiti bez utjecaja na regionalnu podjelu. Također, prema riječima FES-a (2022) predstavnici političkih odluka već 30 godina nisu pridavali veliku pažnju po pitanju regionalne nejednakosti te bi se isti trebali usmjeriti na „poboljšanje životnih uvjeta“ u onim regijama u kojima prevladava niska zaposlenost i obrazovanje te slaba ekonomija uz politiku koja nije dovoljno angažirana. Kako bi životni uvjeti postali jednaki za sve, nove politike trebaju provoditi strategije razvoja i socijalne kohezije Estonije, čime bi se, uz pristup same države i Europe, resursi preraspodijelili na lokalnoj razini (FES, 2022).

4.1. Operativni program financiranja kohezijske politike 2014. – 2020.

Operativni program kohezijske politike 2014. – 2020. financira se iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda te Kohezijskog fonda. Glavni cilj programa je ostvariti ciljeve Europske unije od kojih se ističu strategije rasta kako bi se postigla ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija. Ukupni proračun iz programa je iznosio 4.891.748.878 eura koja su se uložila u 11 tematskih ciljeva, a doprinos Europske unije u proračunu je iznosio 3.534.560.285 eura (Europska komisija, 2022a, 2022d). Kako bi provedba bila učinkovita, ulaganja u tehničku pomoć su iznosila 3,1 % proračuna, a prioriteti financiranja te intenzitet potpore iz proračuna su prikazani sljedećom tablicom.

Tablica 4. Prioriteti financiranja kohezijske politike

Prioritet financiranja	Karakteristike	Intenzitet potpore
Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije	Povećanje BDP-a na 3 %, poboljšanje privatnog sektora, jačanje međunarodne konkurentnosti	18,2 %
Održivi promet	Smanjenje emisije stakleničkih plinova, poboljšanje infrastrukture i razvoj mobilnosti	13,5 %
Reforme u obrazovanju	Poboljšanje visokog obrazovanja, smanjenje stope napuštanja škola	11,7 %
Zaposlenost	Povećanje stope zaposlenosti na 76 %, jačanje konkurentnosti regija	11,2 %
Socijalna uključenost	Smanjenje stope siromaštva na 15 %, kvalitetnije zdravstvene i socijalne usluge	11 %
Konkurentnost MSP-ova	Povećanje produktivnosti po zaposlenom na 80 % prosjeka Europske unije te poduzetničke aktivnosti	8,5 %
Energetska učinkovitost	Stabilizacija energetske potrošnje, promocija biogoriva i čisti gradski prijevoz	8,4 %
Zaštita okoliša	Kvalitetnija pitka voda, očuvanje bioraznolikosti	7,2 %
Institucionalni kapaciteti	Pametno pružanje javnih usluga putem e-uprave	3,4 %
ICT	Razvoj usluga i e-rješenja	2,4 %
Klimatske promjene	Prevencija i upravljanje rizicima u klimatskim promjenama i onečišćenju	1,6 %

Izvor: izrada autora prema: Europska komisija, 2022d. Operational Programme for Cohesion Policy Funding 2014-2020. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/EN/atlas/programmes/2014-2020/estonia/2014ee16m3op001. Datum pristupa: 01.04.2022.

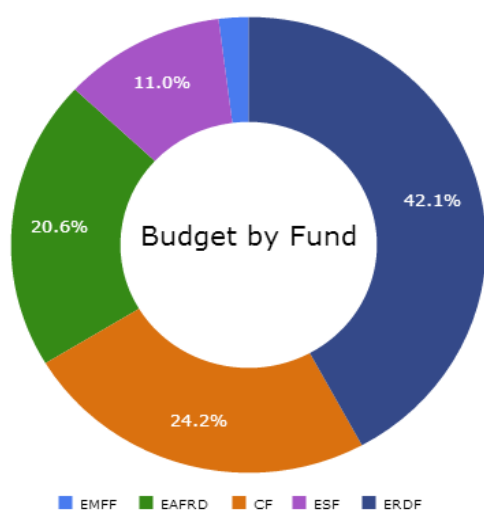
Očekivani rezultati Europske komisije koji će proizaći iz kohezijske politike za Estoniju do 2023. godine su: ulaganja privatnog sektora u istraživanje i razvoj do 2 % BDP-a, povećanja broja putnika u vlaku, povećanja izvoznih poduzeća, povećanje svijesti po pitanju javnih e-usluga, povećanje stope naukovanja, povećanje stope zaposlenosti,

povećanje uštede energije, povećanje zahtjeva za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda“ (Europska komisija, 2022d) te mnoge druge.

4.2. Financiranja iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova

Estonija je imala velikih koristi od ishođenja sredstava iz Europske unije, čija je vrijednost iznosila 4,9 milijardi eura, koji su se financirali u okviru Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Ukupni proračun za razdoblje 2014. – 2020. je iznosio 6.307.818.589 eura, od čega je udio Europske unije iznosio 4.855.289.842 eura, dok je udio nacionalnog sufinansiranja iznosio 1.452.228.647 eura (Europska komisija, 2022c). Proračun Estonije je, raščlanjen po fondovima, prikazan slikom 4.

Grafikon 4. Planirana alokacija sredstava za Estoniju

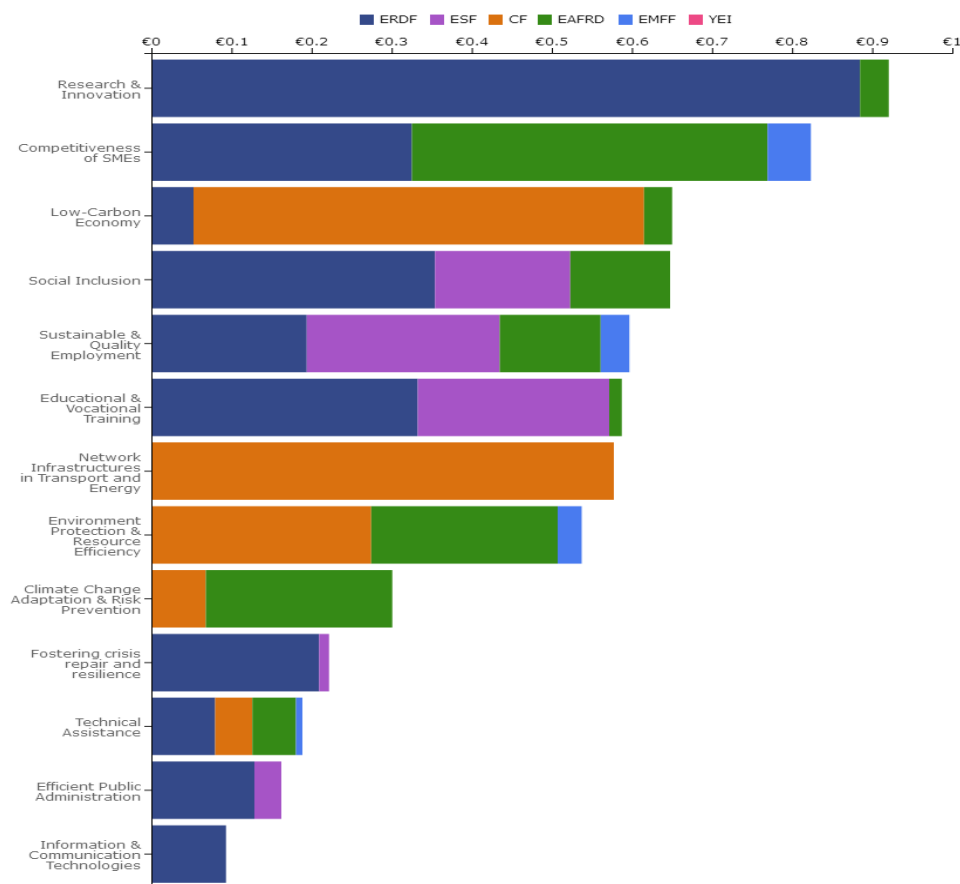

Izvor: Europska komisija, 2022c. European Structural & Investment Funds - Country Data for: Estonia. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/EE#>. Datum pristupa: 06.04.2022.

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EMFF) ima udio u ukupnom financiranju od 127.961.787 eura (2 %) dok se na Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD) odnosi 1.301.699.469 eura (20,6 %). Iz Kohezijskog fonda (CF) ishođeno je 1.528.228.842 eura (24,2 %), dok planirana sufinansiranja Europskog socijalnog fonda (ESF) iznose 694.994.771 eura. Najviše financijskih sredstava je ostvareno iz Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF), čija je vrijednost iznosila gotovo polovinu prikazanog estonskog proračuna po fondovima (42,1 %), odnosno

2.654.633.620 eura (Europska komisija, 2022c). Ukupan proračun raščlanjen po temama odnosno prioritetima financiranja prikazan je sljedećim grafikonom.

Grafikon 5. Planirana alokacija sredstava za Estoniju prema prioritetima

Izvor: Europska komisija, 2022c. European Structural & Investment Funds - Country Data for: Estonia. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/EE#>. Datum pristupa: 06.04.2022.

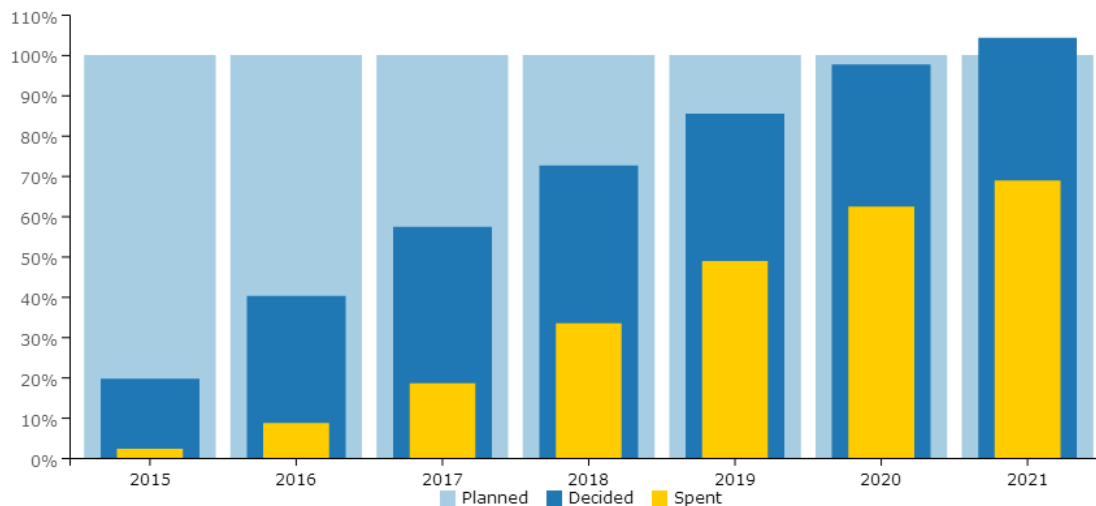
Uz navedene Europske strukturne i investicijske fondove, u proračunu koji je raščlanjen po temi vidljiv je i udio koji se odnosi na Inicijativu za zapošljavanje mladih (YEI). Prema podacima Europske komisije (2022c), najveći udio sredstava alociran je za istraživanje i inovacije, dok je najmanje sredstava planirano za ICT odnosno informacijsku i komunikacijsku tehnologiju.

Europska komisija (2022c) navodi podatak da se financijski podaci o napretku u provedbi nacionalnih i regionalnih programa upućuju Europskoj komisiji. S tim u vezi objavljuju se podaci koji se odnose na:

- Planirana sredstva – iznos ukupnog proračuna programa.
- Ugovorena sredstva – financijska sredstva koja su se dodijelila za odabrane projekte, odnosno projektne planove.
- Isplaćena sredstva – izdaci koji su se prijavili za odabrane projekte.

Napredak implementacije za Estoniju prikazan je sljedećim grafikonom, a podaci su izrađeni u ukupnim troškovima (nisu raščlanjeni prema udjelu Europske unije ili nacionalnom udjelu) (Europska komisija, 2022c). Tamnoplavom bojom na grafikonu, prikazana je visina ugovorenih sredstava, u postocima, dok je žutom bojom prikazana visina potrošenih sredstava.

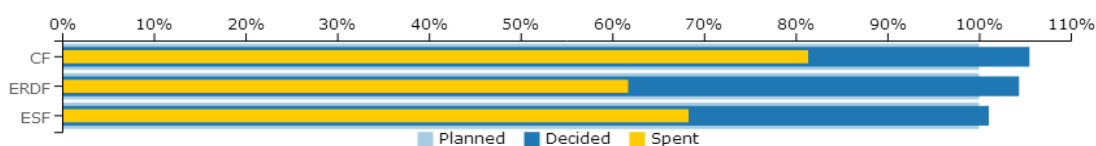
Grafikon 6. Napredak u implementaciji za Estoniju

Izvor: Europska komisija, 2022c. European Structural & Investment Funds - Country Data for: Estonia. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/EE#>. Datum pristupa: 06.04.2022.

S obzirom na vrstu fonda, iz Kohezijskog fonda je potrošeno 81 % ukupnih (planiranih) sredstava, a potom slijede Europski socijalni fond s postotkom od 68 % potrošenih sredstava te Europski fond za regionalni razvoj iz kojeg je potrošeno 62 % od ukupnih sredstava (Europska komisija, 2022c). Postotak utrošenih sredstava je prikazan sljedećim grafikonom.

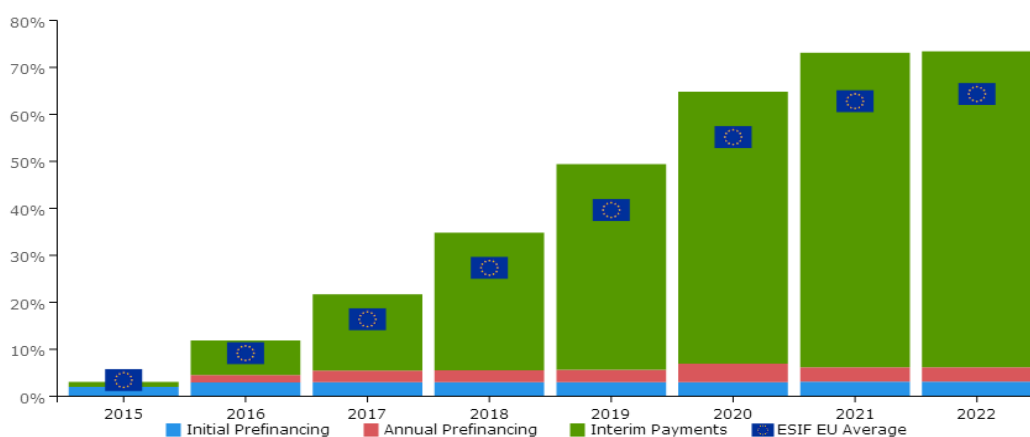
Grafikon 7. Napredak u implementaciji za Estoniju prema fondovima

Izvor: Europska komisija, 2022c. European Structural & Investment Funds - Country Data for: Estonia. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/EE#>. Datum pristupa: 06.04.2022.

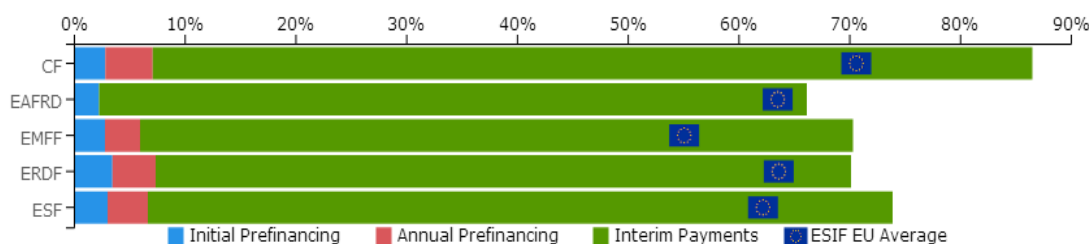
Porast kumulativnih plaćanja Europske unije za Estoniju u razdoblju 2014. – 2020. za sve Europske strukturne i investicijske fondove prikazan je grafikonom 8, dok su ukupna kumulativna plaćanja Unije za Estoniju po fondovima prikazana grafikonom 9.

Grafikon 8. Ukupna plaćanja Europske unije za sve Europske strukturne i investicijske fondove u Estoniji

Izvor: Europska komisija, 2022c. European Structural & Investment Funds - Country Data for: Estonia. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/EE#>. Datum pristupa: 06.04.2022.

Grafikon 9. Ukupna kumulativna plaćanja Europske unije po Europskim strukturnim i investicijskim fondovima u Estoniji

Izvor: Europska komisija, 2022c. European Structural & Investment Funds - Country Data for: Estonia. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/EE#>. Datum pristupa: 06.04.2022.

4.3. Programi i projekti

U ovom će se dijelu prikazati odabrani programi i projekti vezani za provedbu regionalne politike i poticanje regionalnog razvoja u koje je uključena Estonija.

Cilj programa „Baltičko more“ je ojačati integrirani teritorijalni razvoj i suradnju u inovacijama, pristup i održivost regije Baltičkog mora (Europska komisija, 2022a). U program su uključene države kao što su Danska, Estonija, Finska, Njemačka, Latvija, Litva, Poljska i Švedska. Prema Europskoj komisiji, prioriteti financiranja programa su (Europska komisija, 2022a):

1. „kapacitet za inovacije“,
2. „učinkovito upravljanje prirodnim resursima,
3. „održiv transport“,
4. „makro-regionalna suradnja“.

Prema Europskoj komisiji (2022a) program financira Europski fond za regionalni razvoj u iznosu od 263.830.658,00 eura, ukupni proračun programa iznosi 331.518.268,00 eura, dok ukupni doprinos Europske unije iznosi 271.031.690,00 eura. Ciljevi programa su i poboljšati kvalitetu vode te povećati pomorsku sigurnost, a institucionalni kapaciteti u koje će se ulagati su lokalna, regionalna i nacionalna tijela, istraživačke i obrazovne institucije, agencije i udruge u sektorima, nevladine organizacije i poduzeća (Europska komisija, 2022a).

Program URBACT je program europske teritorijalne suradnje (Europska komisija, 2022e) kojeg financira Europska unija s ciljem promicanja održivog urbanog razvoja kroz razmjenu i učenje. Prema navedenom, europski gradovi bi trebali zajedno raditi na razvoju rješenja te razmjeni prakse kako bi se uključili u urbanu politiku Europe, a obuhvaća sve članice Unije te Norvešku i Švicarsku. Europska komisija smatra da će se ovim programom „promaknuti integrirani održivi razvoj i poboljšati učinkovitost regionalne i kohezijske politike“ (Europska komisija, 2022e) preko novih znanja i vještina koje će proizaći sudjelovanjem u programu, a sami program ima 4 glavna cilja:

1. kapacitet za provedbu politike,

2. dizajn politike,
3. provedbu politike,
4. izgradnju i dijeljenje znanja.

Kako bi se postigli ciljevi URBACT programa, razvit će se 3 intervencije: transnacionalna razmjena, izgradnja kapaciteta te kapitalizacija i širenje (Europska komisija, 2022e). Tematski ciljevi programa su prikazani u tablici 5.

Tablica 5. Tematski ciljevi URBACT programa

Cilj	Karakteristike ciljeva
Tematski cilj 1	Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije
Tematski cilj 4	Nisko-ugljično gospodarstvo
Tematski cilj 6	Zaštita okoliša
Tematski cilj 8	Zapošljavanje i mobilnost
Tematski cilj 9	Socijalna uključenost i smanjivanje siromaštva

Izvor: izrada autora prema: Europska komisija, 2022e. URBACT. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/EN/atlas/programmes/2014-2020/estonia/2014tc16fir003. Datum pristupa: 04.04.2022.

Fond za regionalni razvoj financira URBACT u vrijednosti od 74.301.909,00 eura, dok ukupni proračun programa iznosi 96.324.550,00 eura. Ukupni doprinos Europske unije iznosi 74.301.909,00 eura (Europska komisija, 2022e). URBACT-om će se u Tallinnu financirati stvaranje holističkog okruženja za učenje za učenike, uz sudjelovanje nevladinih organizacija, poduzetnika i drugih lokalnih aktera. Cilj je pomoći lokalnim vlastima da izgrade nova partnerstva za zajedničko kreiranje politika za osnaživanje mladih ljudi s potrebnim vještinama da postanu aktivni i angažirani građani koji se mogu suočiti s izazovima novih društava (URBACT, 2022).

Projekt Social Green još se naziva i projektom uzajamnog učenja za zelenije socijalno stanovanje, a uključuje partnere iz Estonije, Hrvatske, Rumunjske, Portugala, Švedske i Španjolske. Projekt je podijeljen u 2 faze u koje su uključeni (Europska komisija, 2022a):

1. prva faza – međuregionalno učenje, razmjena znanja, sastanci lokalnih dionika, radionice dobre prakse itd.

2. druga faza – praćenje i provedba planova, promicanje kontinuiranog učenja.

Projekt je namijenjen za poboljšavanje „zelenih intervencija“ kako bi se utjecalo na „energetsko siromaštvo“. Primjer dobre prakse Social Green projekta dolazi i iz Estonije, točnije iz dijela grada Talina, u kojem se energetska potrošnja smanjila za 60 %, a da se pritom nisu povisili troškovi stanovanja (Europska komisija, 2022a). Osim Talina, ističu se i gradovi kao što su portugalski Porto te rumunjski Alba Iulia. Ukupni iznos financiranja programa iznosi 1.188.765,00 eura, dok Europski fond za regionalni razvoj sudjeluje s iznosom od 2.998.532,00 eura kroz program INTERREG EUROPA (Europska komisija, 2022a).

Dodatni primjeri projekata u kojima Estonija sudjeluje su projekti u Aziji i Africi. Estonski centar za međunarodni razvoj zajedno s udrugom Leader u Kirgistanu, provodi projekt koji za cilj ima poboljšati digitalnu pismenost i razvoj vještina kod ruralne mladeži i žena u regijama Kirginstana te ojačati obrazovanje o digitalnom poduzetništvu. Aktivnosti projekta su osmišljene u tri faze u kojoj bi se u prvoj identificirali nedostaci u digitalnoj pismenosti i razvoju vještina, dok bi se u drugoj poboljšao digitalni kapacitet lokalnih vlasti. U trećoj fazi bi se odvila implementacija suvremenih digitalnih rješenja u poduzetništvu (ESTDEV, 2022). Ukupan proračun projekta iznosi 1,1 milijun eura, a projekt su financirale Europska unija i estonska vlada.

Estonski centar za međunarodni razvoj u suradnji s Enabel-om, belgijskom agencijom za razvojnu suradnju, sudjeluje u zajedničkom projektu u Ugandi kojemu je svrha ubrzati procese digitalne transformacije u Ugandi. Estonija u Africi ima čak 22 projekta čiji su ciljevi povećati sigurnost, prosperitet i stabilnost kontinenta, jačati poslovne odnose te podijeliti estonska iskustva, prakse i iskustva u tranziciji kako bi se dala podrška globalnom održivom razvoju (ESTDEV, 2022). Partnerstvo između Estonije i Afrike od 2018. godine je usmjereno na digitalnu transformaciju, e-rješenja za upravu i e-rješenja za inovacije u održivom razvoju poljoprivrede i obrazovanju. Iz Estonskog centra za međunarodni razvoj navode kako žele da se između Estonije i Ugande kontinuirano provodi razmjena znanja te navode da su privilegirani što mogu podijeliti iskustvo estonske tranzicije s drugima zemljama. Na projektu u Ugandi, Estonija ima nekoliko partnera kao što su NGO Mondo, eKool, Garage48 te Peipsi centar za

prekograničnu suradnju. Kako navodi ESTDEV (2022) Estonija je razvila regionalnu strategiju za suradnju s Afrikom za razdoblje 2020. – 2030.

4.4. Učinak financiranja na gospodarstvo

Prema podacima Europske komisije (2019), u jesen 2018. godine estonski javni program (ERR) je prikazivao TV seriju Putovanje kroz Estoniju u 16 epizoda kojima je prikazan „učinak strukturnih fondova na lokalnu zajednicu i gospodarstvo“. Prikazani su projekti koji su 90 % financirani iz strukturnih fondova Europske unije te 10 % od strane Norveške. Uz informativni karakter, emisija je bila i zabavnog te edukativnog karaktera „gdje su javne osobe odgovarale na pitanja o projektima“ (Europska komisija, 2019). Emisija je za cilj imala prikazati koji se sve prioriteti financiraju iz sredstava Europske unije, kao što su zapošljavanje, potpore poslovanjima, građevinski radovi i podrška inovacijama. Emisija je dosegla visoku gledanost te je bila među 10 najgledanijih emisija u tom tjednu prikazivanja.

Estonski tim za sredstva Europske unije je planirao nastaviti kampanju povodom obilježavanja 15. obljetnice članstva Estonije u Uniji u kojoj su lokalni kandidati za Europski parlament trebali odgovarati na određena pitanja. Također, ističe se važnost samih projekata te se građane poziva na hrabrost i odvažnost u donošenju dobrih ideja. Nadalje, podsjetilo se i na samu važnost koju strukturni fondovi imaju u estonskom razvoju (Europska komisija, 2019).

U okviru Instrumenta za oporavak i otpornost (RRF), Europska komisija je pred kraj 2021. godine isplatila Estoniji 126 milijuna eura, čime se trebala pokrenuti „provedba ključnih investicijskih i reformskih mjera navedenih u estonskom planu oporavka i otpornosti“ (Europska komisija, 2021a). Estonija bi za vrijeme trajanja plana oporavka i otpornosti trebala dobiti 969,3 milijuna eura u vidu bespovratnih sredstava. Estonskim planom je obuhvaćen izlazak iz COVID-19 krize te „poticanje zelene i digitalne tranzicije te jačanje otpornosti i kohezije“ (Europska komisija, 2021a). U Estoniji se Instrumentom za oporavak i otpornost nastoje financirati ulaganja i reforme koje bi kasnije trebale imati učinka na društvo i gospodarstvo. U takve projekte su uključeni (Europska komisija, 2021a):

- Zelena tranzicija – estonskim planom uložilo bi se 92 milijuna eura za obnovljivu energiju i energetska učinkovitost te 50 milijuna eura za lanac vrijednosti vodika. Za održivi promet i izgradnju terminala Rail Baltic će se uložiti 96 milijuna eura. Zelenim fondom bi se financirale zelene tranzicije u poduzećima te inovativne tehnologije, s iznosom od 100 milijuna eura.
- Digitalna tranzicija – planom je osigurano ulaganje od 93 milijuna eura za unapređenje digitalnih usluga na principu novih tehnologija. Iznos od 58 milijuna eura je namijenjen podržavanju digitalne tranzicije za 230 MSP-ova, a 24 milijuna eura su namijenjena razvoju mreža u ruralnim područjima.
- Ekonomska i socijalna otpornost – u Estoniji se snažno želi poboljšati zdravstvena skrb, pa će se 280 milijuna eura uložiti za gradnju medicinskog kampusa na sjeveru zemlje te riješiti nedostatak kadrova u zdravstvu. Kako bi se potaklo zapošljavanje mladih, pružanje skrbi i ojačala socijalna otpornost, uložiti će se 10 milijuna eura.

Predsjednica Europske komisije, Ursula von der Leyen, naglašava iznimno zadovoljstvo što je Estonija ishodila 126 milijuna eura u okviru inicijative NextGenerationEU te ističe kako će Europska komisija biti uz Estoniju pri provođenju plana. Povjerenik Europske komisije za trgovinu, Valdis Dombrovskis, smatra da se isplatom od 126 milijuna eura mogu početi provoditi reforme i ulaganja u Estoniji, ali i da će zemlja izaći jača iz pandemije bolesti COVID-19. Također smatra da Estonija ima „snažnu usredotočenost“ u poticanju zelene i digitalne tranzicije (Europska komisija, 2021a). Povjerenik Europske komisije za proračun i ljudske resurse, Johannes Hahn, smatra da će građani, poduzeća i društvo imati profita od projekata i ulaganja, dok povjerenik za gospodarstvo te premijer Italije, Paolo Gentiloni, smatra da će se sredstvima ostvariti konkurentnost poduzeća u Estoniji te da će se terminalom Rail Baltic povećati atraktivnost Tallinna (Europska komisija, 2021a).

5. STRATEGIJE REGIONALNOG RAZVOJA ESTONIJE

Upravljanje u Estoniji je podijeljeno na 79 lokalnih jedinica, u koje su uključene 64 ruralne općine i 15 urbanih općina (Ferriera C. i Ferriera J., 2021). Na razini Europske unije, Estonija je među rijetkim državama članicama u kojima nema regionalne podjele vlasti. Reformom iz 2016. godine, jedinice lokalne samouprave u Estoniji su trebale imati najmanje 5000 stanovnika, a s obzirom da se navedeni kriterij nije ispunio, došlo je do spajanja 213 lokalnih vlasti na trenutnih 79. Prosječni broj stanovnika u općinama je iznosio 16.657 stanovnika, što je znatno više od prosjeka Unije čiji je prosjek 5.867 stanovnika, a veća je i prosječna općinska veličina (Ferriera C. i Ferriera J., 2021). Cilj navedene reforme bio je i poticanje odgovarajućeg regionalnog razvoja. U nastavku će se detaljnije opisati mehanizmi koordinacije strateških planova i navesti promjene u regionalnom razvoju Estonije, s naglaskom na strategije regionalnog razvoja koje se provode u cilju uspješnog upravljanja razvojem.

5.1. Mehanizmi koordinacije

U procesu postizanja razvojnih prioriteta, županijske vlasti se vode smjernicama središnje vlasti. Ministarstvo financija Estonije izradilo je smjernice za strategije za razvoj županija, no ograničava se integracija tih strategija u kontekstu provedbe nacionalne politike (Ferriera C. i Ferriera J., 2021). Ferriera C. i Ferriera J. (2021:12) navode činjenicu da dionici regionalne politike sami iznose kako postoji „nepovezanost politike između središnje vlasti i županijskih razvojnih agencija u kreiranju regionalne politike“.

Kako bi se regionalna politika Estonije provodila, Ferriera C. i Ferriera J. (2021) smatraju da je potrebna izrada županijskih strateških dokumenata koji bi doprinijeli u povezivanju potreba sektora s mogućnostima financiranja. Županijske razvojne agencije trebale bi provoditi strateške dokumente kojima bi se poboljšala koordinacija između nacionalne politike i potreba lokalnih općina. Isti autori smatraju da je potrebno i unapređenje institucionalnih kapaciteta na županijskoj i lokalnoj razini. Županijske razvojne agencije u svom radu uključuju samo one općine koje su unutar županije zbog oskudnih institucionalnih kapaciteta. Županijska koordinacija se odvija između lokalne

i državne uprave te nema interakcije s ostalim tijelima na županijskoj razini. Prema Ferriera C. i Ferriera J. (2021) županijske udruge u lokalnim općinama smatraju da imaju ograničene resurse za provedbu regionalne politike od kojih se ističu financijski i ljudski resursi koji su izraženiji u siromašnijim dijelovima Estonije. Kako bi se institucionalni kapaciteti unaprijedili potrebna je suradnja kroz podršku i financiranje te dugoročnije održavanje poduzeća, sindikata ili interesnih skupina (CoR, 2021).

Osim navedenih, preporučuje se horizontalna i vertikalna koordinacija kojima bi se ojačale zajedničke vizije dionika. Također se preporučuje i osnivanje vijeća prekograničnih općina i županija čime bi ojačala suradnja za planiranje aktivnosti i financiranja prekograničnih općina i županija (Ferriera C. i Ferriera J., 2021).

5.2. Promjene u regionalnom razvoju

Nakon 2020. godine, Estonija započinje s promjenama u regionalnom razvoju i regionalnom upravljanju čime je došao kraj bivšoj nacionalnoj strategiji regionalnog razvoja. Na taj se način mijenja dotadašnji okvir provedbe regionalne politike koji se provodio kroz ministarstva. Program regionalne politike se financira iz državnog proračuna i ne odnosi se na sva ministarstva, već samo na ona koja su nadležna za „regionalnu politiku, prostorno planiranje i teritorijalno upravljanje“ (Ferriera C. i Ferriera J., 2021:10) odnosno Ministarstvo financija. Ostale promjene u regionalnom razvoju su nova nacionalna razvojna strategija (Estonija 2035), novi akcijski plan regionalne politike (RPAP) te strateško planiranje. Ferriera C. i Ferriera J. (2021) navode da je navedenim reformama ukinuto upravljanje na regionalnoj razini te da se postavlja pitanje o upravljanju na pod-nacionalnoj razini. Isti autori navode da je potreban razvoj koordinacije (vertikalnih i horizontalnih mehanizama) kojom bi se podržale inicijative i dionici. U konačnici, u Estoniji još uvijek ne postoji jasno definiran propis kojim bi se uspostavila smisljena koordinacija politike u regionalnom razvoju (CoR, 2021).

5.3. Estonija 2035

Estonija 2035 je nova nacionalna razvojna strategija. Istom se definiraju ciljevi i regionalnog razvoja i strateške politike. Ključne aktivnosti su definirane na nacionalnoj razini uz sudjelovanje lokalnih dionika u provedbi aktivnosti (Ferriera C. i Ferriera J., 2021). Estonija 2035 kao alat strateškog upravljanja služi za koordinaciju strateškog planiranja te financijsko upravljanje državom. Ovom se strategijom nastoji olakšati suradnja između vlade i Riigikouga kako bi se upravljalo razvojem Estonije. Kako bi se Estonija regionalno razvijala, Vlada Republike Estonije (2020:3) uzima u obzir 5 strateških ciljeva (sl. 5):

- Narod – Estonci su „pametnan narod koji je aktivan i koji se brine o svom zdravlju“.
- Društvo – estonsko društvo je „otvorenog uma, brižno i kooperativno“.
- Ekonomija – estonsko gospodarstvo je „snažno, inovativno i odgovorno“.
- Životno okruženje – životno okruženje je „sigurno i kvalitetno koje uzima u obzir potrebe svih stanovnika“.
- Upravljanje – Estonija je „inovativna i pouzdana zemlja usmjerena na ljude“.

Slika 5. Strateški ciljevi Estonije 2035

Izvor: Vlada Republike Estonije, 2020. Estonija 2035, str. 4

Pretpostavlja se da će se stanovništvo u Estoniji do 2035. godine smanjiti na 1,305 milijuna te da će do tada svaka četvrta osoba biti starija od 65 godina, dok će se broj radno sposobnog stanovništva smanjiti (Vlada Republike Estonije, 2020). Također, u inozemstvu živi oko 200.000 ljudi estonskog podrijetla. S druge strane, ukupna stopa fertiliteta je u porastu, kao i prosječna dob rađanja. Za zdravstvo se iz estonskog proračuna izdvaja oko 6,7 % nacionalnog BDP-a, što je za 3 % niže od prosjeka Europske unije. Smatra se da će pružanjem usluga u zdravstvu do 2035. godine doći do povećanja rashoda za 24 % u zdravstvenom osiguranju, u odnosu na prihode u istom (Vlada Republike Estonije, 2020). Također, Estonija ima i najnižu stopu starosne mirovine u Europskoj uniji. Jaz u mogućnosti učenja i obrazovanja stvara se u svim estonskim regijama, a najveći postotak stanovništva studira u regiji sjeverne Estonije. Po pitanju poslovanja, „ponuda poslova, poduzetnička aktivnost, intenzitet znanja, lokacija produktivnih poslova i dodana vrijednost poduzeća“ (Vlada Republike Estonije, 2020:9) nedovoljno utječu na regionalni razvoj Estonije zbog regionalnih razlika. U odnosu na Europsku uniju čiji je prosjek 18 % po pitanju korištenja obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji, u Estoniji taj postotak iznosi 30 %. Po pitanju sigurnosti, Estoniju kao sigurnom zemljom smatra 92 % stanovništva (Vlada Republike Estonije, 2020).

Vlada Republike Estonije (2020:15) smatra da će Estonija do 2050. godine biti „konkurentna, klimatski neutralna, gospodarstveno utemeljena na znanju i s visokom kvalitetom života“. Međutim, promjene u Estoniji su nužne, a kako bi se promjene dogodile, Vlada Republike Estonije (2020:19) navodi sljedeće prioritete i strategije kojima će iste ostvariti:

- Vještine i tržište rada – fleksibilni obrazovni sustav utemeljen na učenicima, usklađivanje znanja, vještina i stavova ljudi s potrebama tržišta rada i strukturnih promjena u gospodarstvu, pripreme za budući rad, poboljšanje kvalitete visokog obrazovanja i povećanje učinkovitosti njegovog financiranja, stvaranje okruženja za talente, povećanje socijalne kohezije i jednake mogućnosti u obrazovanju i na tržištu rada.
- Održivost nacije, zdravstvena i socijalna zaštita – razvijanje populacijske i obiteljske politike, zaštita zdravlja i okoliša uz smanjivanje rizičnog

ponašanja, podržavanje mentalnog zdravlja uz smanjenje psiho-fizičkog nasilja, modernizacija sustava medicine i zdravstvene zaštite, integracija zdravstvenih i socijalnih usluga, poboljšanje društvene aktivnosti osoba s posebnim potrebama.

- Gospodarstvo i klima – poticanje istraživanja i inovacija, povećanje kapaciteta djelovanja, stvaranje novog gospodarskog okruženja, uvođenje kružne ekonomije, neutralna proizvodnja energije i energetska sigurnost.
- Prostor i mobilnost – održivi kulturni prostor, interoperabilna prijevozna usluga i održiva prometna infrastruktura.
- Državna uprava – jedinstvo državnog upravljanja, poboljšanje kvalitete usluga, povećanje raznolikosti znanosti i poboljšanje međunarodnog položaja.

Kako bi se postigli ciljevi iz strategije Estonija 2035., važna je i financijska slika države. Državni rashodi su 2018. godine iznosili 39,3 % BDP-a, čime su postali niži od prosjeka Europske unije koji iznosi 45,7 % (Vlada Republike Estonije, 2020).

5.4. RPAP

RPAP je novi akcijski plan i program regionalne politike. Horizontalni je dokument koji se odnosi na sektorske politike na nacionalnoj razini. Mehanizmi koordinacije još uvijek nisu dogovoreni jer njegova uloga još uvijek nije jasno definirana u nacionalnom strateškom planiranju. Očekuje se da će se ovim dokumentom definirati oko 10 izazova s kojima se Estonija suočava u regionalnom razvoju, a trebao bi biti i instrument za praćenje postizanja regionalnog razvoja (Ferriera C. i Ferriera J., 2021). Estonija je prošla kroz promjene u županijskoj upravi zbog kojih su se županijske strategije rascjepkale na prostorne i strateške ciljeve. Kroz RPAP se nastoji uspostaviti regionalna politika koja bi integrirala prostorne i strateške ciljeve. Za njegovo je ostvarivanje nužna integracija s prostornim planovima (OECD, 2022).

5.5. Državna strategija 2021. – 2026.

Reformom teritorijalne uprave od 2017. godine, županijsko strateško planiranje postaje zadaćom i lokalnih općina, a smjernice su date na državnoj razini. Trenutno postoji 15 županijskih strategija razvoja, a koje se odnose na županijske aktivnosti (Ferriera C. i Ferriera J., 2021). Na nacionalnoj razini, neki od strateških prioriteta za razdoblje 2021. – 2026. su zelena ekonomija, tranzicija, znanje, financije, podrška Estoniji itd. koji bi se trebali implementirati kroz ciljeve čiji su prioriteti „podrška estonskoj tranziciji zelene ekonomije“ i „poticanje estonske ekonomije znanja kroz raznovrsne izvore privatnog financiranja“ (European Bank for Reconstruction and Development, 2021:12). Ciljevi za navedene prioritete prikazani su u sljedećim tablicama.

Tablica 6. Prioritet zelene ekonomije

Ciljevi	Aktivnosti	Indikatori praćenja
Poboljšana energetska učinkovitost i učinkovitost resursa	Ulaganje u tranziciju zelene ekonomije u privatnom sektoru, razvoj kružnog gospodarstva	Ukupna uštedjena primarna energija, smanjeni otpad
Smanjena emisija stakleničkih plinova i povećana obnovljiva energija	Podrška obnovljivoj energiji, financiranje razvoja održivog i zelenog prometa	Smanjena emisija CO ₂ , politički okvir za uvođenje energije vjetra

Izvor: izrada autora prema: European Bank for Reconstruction and Development, 2021. Državna strategija Estonije 2021. – 2026., str. 13

Tablica 7. Prioritet poticanja ekonomije znanja

Ciljevi	Aktivnosti	Indikatori praćenja
Poboljšani pristup financiranju za inovacije i digitalizaciju	Podupiranje rasta poduzeća i njihovog širenja u inozemstvu, investiranje u privatnu infrastrukturu	Ukupan broj inovativnih poduzeća
Produbljena i raznolika tržišta dužničkog i vlasničkog kapitala	Povećanje investitora, ulaganje u IPO, politički razvoj tržišta kapitala	Olakšane transakcije na tržištu kapitala

Izvor: izrada autora prema: European Bank for Reconstruction and Development, 2021. Državna strategija Estonije 2021. – 2026., str. 14

Kod prioriteta poticanja estonske ekonomije znanja postoji i cilj oporavka od bolesti COVID-19 čije je planirano razdoblje oporavka 2021. – 2023. Aktivnosti kojima bi se ovaj cilj ostvario su uvođenje proizvoda dioničkog kapitala, podjela rizika, fokusiranost

na oporavak i povratak u prvobitno stanje itd. Kao indikator praćenja navodi se uvođenje novog instrumenta kao podršku oporavku od bolesti COVID-19 (European Bank for Reconstruction and Development, 2021).

6. ZAKLJUČAK

Estonija je nova država članica Europske unije koja se istaknula prema gospodarskom napretku, ali također ima regionalne probleme. Estonija postaje jedno od brzo rastućih gospodarstava svijeta, a njezina se konkurentnost može mjeriti preko nekoliko pokazatelja koji su u radu prikazani i dokazuju konkurentske prednosti Estonije. Zemlja je to čija je tranzicija izuzetno dobra posljednjih godina, a karakteriziraju je i digitalizacija, inovativnost, liberalizacija tržišta, fiskalna disciplina, mali javni dug, učinkovitost javne uprave i tržišta rada. Značajan preokret u konkurentnosti, Estonija je postigla digitalnom transformacijom, uvođenjem elektroničkih rješenja i čak 600 e-usluga kao što je e-Residency – digitalni identitet kojim se obavlja online poslovanje. Prema pojedinim pokazateljima konkurentnosti kao što su GCI indeks ili IMD indeks, Estonija se smješta među najkonkurentnija gospodarstva u svijetu. Estonija također ima najveću ekonomsku konkurentnost među zemljama središnje i istočne Europe, a jačanje nacionalne konkurentnosti potiče se među ciljevima razvoja.

U početku se regionalni razvoj Estonije usmjeravao prema cilju poboljšanja infrastrukture i javnih usluga, no novije strategije za cilj imaju poboljšanje zapošljavanja i regionalnog poduzetništva. Ujedno je postavljen veći naglasak na lokalne kapacitete te koordinaciju među sektorima. Nakon 2020. godine, Estonija započinje s promjenama u regionalnom razvoju i regionalnom upravljanju. Na taj se način mijenja dotadašnji okvir provedbe regionalne politike.

Po pitanju korištenja Europskih strukturnih i investicijskih fondova, evidentna je njihova važnost u poticanju razvoja Estonije. Estonija je imala velikih koristi od ishođenja sredstava iz Europske unije, iz čijih se fondova financira značajan dio projekata i programa u koje je Estonija uključena. Nadalje, može se reći da je Estonija izrazito uspješna u ishođenju sredstava.

S druge strane, u estonskim regijama se javlja problem regionalne nejednakosti pa se tako najrazvijenijom regijom Estonije smatra Sjeverna regija u kojoj je smješten glavni grad Tallinn. Estonske regije usmjerene su prema različitim granama proizvodnje i sektorima, no uspoređujući iste, jasno je vidljiv jaz u BDP-u, infrastrukturi, dostupnosti

usluga i slično. Kako bi se smanjile nejednakosti među regijama, preporuka je da se donesu strategije razvoja koje će biti određene za svaku regiju zasebno. Na taj način maksimalno bi se iskoristio potencijal svake regije, a inovativna rješenja koja bi bila značajna za jednu regiju mogu pomoći i u ostalim regijama. Također, potrebno je odrediti jasnu sliku potencijala svih estonskih regija koja bi pomogla u stvaranju jedinstvene strategije regionalnog razvoja, ali i prepoznati ograničenja kako se ne bi stvarao još veći regionalni jaz koji ujedno dovodi do socijalnih razlika.

Literatura

Knjige

1. Artobolevsky, S. S. (1997) Regional Policy in Europe. Jessica Kingsley, London
2. Bosch, N., Espasa, M. (1999) Con qué criterios invierte el sector público central?, u: Castells, A., Bosch, N. (ur.), Desequilibrios territoriales en España y Europa. Ariel Economía, Barcelona, str. 150-177.
3. Friedmann, J., Alonso, W. (1975) Regional Policy: Readings in Theory and Applications. The MIT Press, Cambridge
4. Krpan, Lj. (2020) Regionalni i urbani razvoj. Sveučilište Sjever, Koprivnica

Članci u časopisima

1. Džinić, J. (2015) Javna uprava i politički sustav u Estoniji: u potrazi za ravnotežom između menadžerskih reformi i dobrog upravljanja. Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave, Vol. 15, No. 1, str. 175 – 208
2. Savić, Z. (2021) Sustavi upravljanja fondovima regionalne politike EU u malim državama – iskustva Baltičkih i otočnih država i primjenjivost na Hrvatsku. Poslovna izvrsnost, Vol. 15, No. 2, str. 121 – 144

Internet izvori

1. CEIC (2022) Estonia Consumer Price Index CPI Growth. Dostupno na: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/estonia/consumer-price-index-cpi-growth>. Datum pristupa: 11.04.2022.
2. Estonian Centre for International Development, ESTDEV (2022) Projects. Dostupno na: <https://www.estdev.ee/?lang=en>. Datum pristupa: 27.05.2022.
3. European Commission (2021) Ekonomska prognoza za Estoniju. Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/estonia/economic-forecast-estonia_hr. Datum pristupa: 27.05.2022.
4. European Commission (2022) Cohesion Policy 2021-2027. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/. Datum pristupa: 11.04.2022.

5. Europska komisija (2019) U TV kampanji u Estoniji prikazuju se projekti financirani sredstvima EU-a. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/newsroom/news/2019/05/20-05-2019-estonia-tv-campaign-showcases-eu-funded-projects. Datum pristupa: 06.04.2022.
6. Europska komisija (2021a) NextGenerationEU: European Commission disburses €126 million in pre-financing to Estonia. Dostupno na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_6939. Datum pristupa: 06.04.2022.
7. Europska komisija (2021b) EU Cohesion policy: €367.4 million for Bulgaria, Estonia and Germany to tackle the social and economic impact of the coronavirus crisis. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2021/05/18-05-2021-eu-cohesion-policy-eur367-4-million-for-bulgaria-estonia-and-germany-to-tackle-the-social-and-economic-impact-of-the-coronavirus-crisis. Datum pristupa: 07.04.2022.
8. Europska komisija (2022a) Estonija. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/atlas/estonia/. Datum pristupa: 01.04.2022.
9. Europska komisija (2022b) European Regional Competitiveness Index. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/regional_competitiveness/. Datum pristupa: 27.05.2022.
10. Europska komisija (2022c) European Structural & Investment Funds - Country Data for: Estonia. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/EE>. Datum pristupa: 06.04.2022.
11. Europska komisija (2022d) Operational Programme for Cohesion Policy Funding 2014-2020. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/EN/atlas/programmes/2014-2020/estonia/2014ee16m3op001. Datum pristupa: 01.04.2022.
12. Europska komisija (2022e) URBACT. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/EN/atlas/programmes/2014-2020/estonia/2014tc16fir003. Datum pristupa: 04.04.2022.

13. Europski strukturni i investicijski fondovi (2022) EU fondovi 2021.-2027. Dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/eu-fondovi-2021-2027/>. Datum pristupa: 27.05.2022.
14. Eurostat (2022) NUTS - Correspondence between the NUTS levels and the national administrative units. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/national-structures>. Datum pristupa: 27.05.2022.
15. Friedrich Ebert Stiftung, FES (2022) Unequal Estonia. Dostupno na: <https://www.fes.de/politik-fuer-europa/unequal-estonia>. Datum pristupa: 02.04.2022.
16. Hankewitz, S. (2017) Estonia is the 29th most competitive economy in the world. Estonian World. Dostupno na: <https://estonianworld.com/business/estonia-29th-competitive-economy-world/>. Datum pristupa: 27.05.2022.
17. Hankewitz, S. (2019) Estonia drops four places in the IMD World Competitiveness Rankings. Estonian World. Dostupno na: <https://estonianworld.com/business/estonia-drops-four-places-in-the-imd-world-competitiveness-rankings/>. Datum pristupa: 12.04.2022.
18. Hinšt, D. (2017) Unijom od 1.7. predsjednika Estonija – “čudo” tranzicije. Ekonomski Lab. Dostupno na: <https://arhivanalitika.hr/blog/unijom-od-1-7-predsjednika-estonija-cudo-tranzicije/>. Datum pristupa: 09.04.2022.
19. Hrvatska enciklopedija (2022) Estonija. Hrvatska enciklopedija mrežno izdanje, Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=18437>. Datum pristupa: 25.05.2022.
20. Invest in Estonia (2022) Regions. Invest in Estonia. Dostupno na: <https://investinestonia.com/regions/>. Datum pristupa: 10.04.2022.
21. Jauhiainen, J. S., Ristkok, P. (2022) Development of regional policy in Estonia. Geograafia osakond. Dostupno na: <http://www.geo.ut.ee/nbc/paper/jauhiainen.htm>. Datum pristupa: 25.05.2022.
22. Kesner-Škreb, M. (2009) Regionalna politika Europske unije. Institut za javne financije, Zagreb. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/56881>. Datum pristupa: 10.04.2022.

23. Market Business News, MBN (2022) What is regional policy? Definition and meaning. Dostupno na: <https://marketbusinessnews.com/financial-glossary/regional-policy-definition-meaning/>. Datum pristupa: 22.05.2022.
24. Moody's Analytics (2022) Estonia - Consumer Price Index (CPI). Dostupno na: <https://www.economy.com/estonia/consumer-price-index-cpi>. Datum pristupa: 12.04.2022.
25. Riigikantselei (2022) About Government Office. Vlada Republike Estonije. Dostupno na: <https://riigikantselei.ee/en/organisation-news-and-contacts/government-office/about-government-office>. Datum pristupa: 25.05.2022.
26. Struna (2022) Regionalna politika. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Dostupno na: <http://struna.ihij.hr/naziv/regionalna-politika/20040/>. Datum pristupa: 07.04.2022.
27. The Baltic Course, BC (2020) IMD: Singapore was number one for the second year in a row; Estonia is ranked 28st in the World Competitiveness Ranking. Dostupno na: http://www.baltic-course.com/eng/good_for_business/?doc=156730. Datum pristupa: 12.04.2022.
28. Trading Economics (2022a) Estonia Competitiveness Index. Dostupno na: <https://tradingeconomics.com/estonia/competitiveness-index>. Datum pristupa: 11.04.2022.
29. Trading Economics (2022b) Estonia GDP. Dostupno na: <https://tradingeconomics.com/search.aspx?q=estonia>. Datum pristupa: 11.04.2022.
30. URBACT (2022) URBACT in Estonia. Dostupno na: <https://urbact.eu/estonia>. Datum pristupa: 26.05.2022.
31. Vlada Republike Estonije – Ministarstvo financija, 2022. Spatial Planning. Dostupno na: <https://www.fin.ee/en/state-local-governments-spatial-planning/spatial-planning>. Datum pristupa: 25.05.2022.
32. World Bank Group, WBG (2022) Population, total, Estonia. Dostupno na: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>. Datum pristupa: 25.05.2022.

33. World Economic Forum, WEF (2022a) e-Estonia. Dostupno na: <https://reports.weforum.org/digital-transformation/e-estonia/>. Datum pristupa: 11.04.2022.
34. World Economic Forum, WEF (2022b) Home page. World Economic Forum. Dostupno na: <https://www.weforum.org/>. Datum pristupa: 11.04.2022.

Ostale publikacije

1. European Committee of the Regions, CoR (2021) Division of Powers: Estonia. European Committee of the Regions, Bruxelles
2. European Bank for Reconstruction and Development (2021) Državna strategija Estonije 2021. – 2026. Europska središnja banka, Frankfurt
3. Ferreira, C., Ferreira, J. (2021) Estonia: Regional strategies for sustainable and inclusive territorial development. ESPON, Luksemburg
4. International Institute for Management Development, IMD (2021) IMD World Digital Competitiveness Ranking 2021. IMD, Luzana, Singapur
5. Lepik, I., Urke, K., Levenko, N., Leemets, M., Uusküla, L., Matsulevičš, L., Vicente, R., Rell, M. (2021) Estonian Competitiveness Report 2021. Eesti Pank, Tallinn
6. Lesley, E. (2014) Improving consultation and cooperation to create a National strategy: drafting Estonia 2020. Princeton University, Princeton
7. Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD (2019) Regional Development Policy in Estonia. OECD Publishing, Pariz
8. Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD (2020) Regions and Cities at a Glance 2020 – Country Note Estonia. OECD Publishing, Pariz
9. Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD (2022) Shrinking Smartly in Estonia: *Preparing Regions for Demographic Change*. OECD Publishing, Pariz
10. Viilmann, N., Lepek, I., Reigl, N. (2020) Estonian Competitiveness Report 2020. Eesti Pank, Tallinn
11. Vlada Republike Estonije (2020) Estonija 2035. Vlada Republike Estonije, Tallinn

Popis slika

Slika 1. Shema regionalne konkurentnosti.....	6
Slika 2. Implementacijska struktura Estonije.....	10
Slika 3. Hijerarhija prostornog planiranja u Estoniji.....	11
Slika 4. Regionalna podjela Estonije	13
Slika 5. Strateški ciljevi Estonije 2035	36

Popis tablica

Tablica 1. Ciljevi kohezijske politike Europske unije	7
Tablica 2. Ekonomska prognoza za Estoniju	16
Tablica 3. Pozicioniranje Estonije u razdoblju 2017. - 2021. prema IMD indeksu digitalne konkurentnosti	19
Tablica 4. Prioriteti financiranja kohezijske politike	24
Tablica 5. Tematski ciljevi URBACT programa.....	30
Tablica 6. Prioritet zelene ekonomije.....	39
Tablica 7. Prioritet poticanja ekonomije znanja.....	39

Popis grafikona

Grafikon 1. GCI indeks Estonije u razdoblju 2012. - 2020.....	18
Grafikon 2. CPI indeks Estonije u razdoblju ožujak 2021. - ožujak 2022. (1997=100, NSA).....	20
Grafikon 3. Estonski BDP u razdoblju 2012. - 2022. (u mlrd. USD).....	22
Grafikon 4. Planirana alokacija sredstava za Estoniju	25
Grafikon 5. Planirana alokacija sredstava za Estoniju prema prioritetima	26
Grafikon 6. Napredak u implementaciji za Estoniju	27
Grafikon 7. Napredak u implementaciji za Estoniju prema fondovima	28
Grafikon 8. Ukupna plaćanja Europske unije za sve Europske strukturne i investicijske fondove u Estoniji	28
Grafikon 9. Ukupna kumulativna plaćanja Europske unije po Europskim strukturnim i investicijskim fondovima u Estoniji.....	28

Sažetak

Estonija je nova država članica Europske unije koja se istaknula prema gospodarskom napretku, ali također ima regionalne probleme. Mjerama regionalne politike nastoje se smanjiti regionalne nejednakosti i potaknuti gospodarsko jačanje pojedine države. Cilj rada je prikazati obilježja regionalnog razvoja i regionalne politike Estonije. Nakon objašnjenja osnovnih pojmova, u radu se prikazuju sustav upravljanja regionalnom politikom, promjene regionalne politike, identificiraju se problemi i izazovi regija u Estoniji te se kompariraju različiti pokazatelji konkurentnosti. Posebno poglavlje analizira odabrane programe i projekte regionalnog razvoja Estonije, rezultate o korištenju sredstava iz fondova Europske unije pri čemu se potvrđuju koristi navedenih. U posljednjem poglavlju opisuju se aktualne strategije koje su povezane s regionalnim i širim razvojem Estonije. Digitalna transformacija jedno je od značajnijih razvojnih obilježja Estonije, podaci o konkurentnosti upućuju na to da je Estonija smještena na povoljnoj poziciji, a u budućem razvoju očekuje se usmjeravanje i prema novijim ciljevima kao što su klimatski neutralno, gospodarstvo utemeljeno na znanju, s visokom kvalitetom života.

Ključne riječi: *Estonija, regionalna politika, konkurentnost*

Summary

Estonia is a new member state of the European Union, which was recognized due to its economic progress, but also it has regional problems. Regional policy measures are used to reduce regional inequalities and encourage the economic strengthening of individual countries. The aim of this thesis is to present characteristics of the regional development and regional policy in Estonia. After explanation of the main concepts, in this work are presented regional policy management system, changes in regional policy, problems and challenges of the Estonian regions are identified and different competitiveness indicators are compared. Separate chapter analyses chosen programs and projects of the regional development of Estonia, the results of the use of the EU funds where the benefits of these are confirmed. In the last chapter actual strategies that are connected with regional and broader development of the Estonia are described. Digital transformation is one of the significant development characteristics in Estonia, competitiveness indicators imply that Estonia is high on the lists, while future development is expected to be directed towards new goals such as climate neutral, an economy based on knowledge with a high quality of life.

Keywords: *Estonia, regional policy, competitiveness*